



ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΝΟΜΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

με θέμα

«Η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος»



Της μεταπτυχιακής φοιτήτριας Μαρίας - Ιωάννας Στεφανοπούλου
(ΑΜ: 7115Μ096)

Επιβλέπουσες καθηγήτριες: Ανδρομάχη Μαρκαντωνάτου - Σκαλτσά
Χριστίνα - Μαρία Νικολοπούλου

Αθήνα, Νοέμβριος 2016

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΥΡΙΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	9
1.1. Η απευθείας παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο.....	9
1.1.1. Απευθείας παραπομπή προσώπου ειδικής δωσιδικίας για πλημμέλημα ...	12
1.1.2. Απευθείας παραπομπή κατηγορουμένου για κακούργημα.....	13
1.1.3. Το αυτόφωρο πλημμέλημα	15
1.2. Τα χαρακτηριστικά του κλητηρίου θεσπίσματος	15
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	18
2.1. Η νομική φύση και ο σκοπός της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος	18
2.2. Οι έννομες συνέπειες της άσκησης της προσφυγής	20
2.3. Περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να ασκηθεί προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος.....	22
2.3.1 Απαγόρευση προσφυγής και ζητήματα συνταγματικότητας	23
2.4. Προθεσμία άσκησης της προσφυγής	24
2.5. Τρόπος άσκησης της προσφυγής	26
2.5.1. Αρμόδια όργανα για την άσκηση της προσφυγής	26
2.5.2. Διατυπώσεις άσκησης προσφυγής.....	27
2.5.3. Άσκηση της προσφυγής με πληρεξούσιο	28
2.5.4. Παράβολο	28
2.6. Περιεχόμενο της προσφυγής.....	29
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	34
3.1. Η προσφυγή κατά της παραπομπής στο τριμελές πλημμελειοδικείο (ΚΠοινΔ 322 παρ. 1 και 2).....	34
3.1.1. Δικαιούμενοι σε προσφυγή.....	34
3.1.2. Δικαιοδοσία εισαγγελέα εφετών (άρθρο 322 παρ. 2 ΚΠοινΔ).....	36
3.1.2.1. Απόρριψη της προσφυγής.....	36
3.1.2.1.1. Η επίδοση της απορριπτικής διάταξης και η προθεσμία εμφάνισης του κατηγορουμένου.....	39
3.1.2.2. Αποδοχή της προσφυγής.....	41

3.1.2.2.1. Δικαιοδοσία εισαγγελέα πλημμελειοδικών μετά την αποδοχή της προσφυγής από τον εισαγγελέα εφετών	43
3.1.2.3. Παραγγελία προανάκρισης ή κύρια ανάκρισης	45
3.2. Η προσφυγή κατά της παραπομπής στο τριμελές εφετείο πλημμελημάτων (ΚΠοινΔ 322 παρ. 3).....	47
3.2.1. Δικαιούμενοι σε προσφυγή.....	47
3.2.2. Δικαιοδοσία συμβουλίου εφετών	49
3.2.2.1. Απόρριψη της προσφυγής και ένδικα μέσα κατά του απορριπτικού βουλεύματος	50
3.2.2.1.1. Η επίδοση του απορριπτικού βουλεύματος και η προθεσμία εμφάνισης του κατηγορουμένου.....	51
3.2.2.2. Αποδοχή της προσφυγής.....	52
3.2.2.3. Παραγγελία προανάκρισης ή κύρια ανάκρισης	53
4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ.....	54
4.1. Η αρχή ne bis in idem στην προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος	54
4.2. Η επίδραση της προσφυγής στην αναστολή της παραγραφής των αδικημάτων	57
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	60
ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	62
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	63

ΚΥΡΙΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΠ	Άρειος Πάγος
Αρμ	νομικό περιοδικό Αρμενόπουλος
Βλ.	Βλέπε
ΔιατΕισΕφ	Διάταξη Εισαγγελέα Εφετών
εδ.	εδάφιο
επ.	επόμενα
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
κ.λπ.	και λοιπά
κ.ο.κ.	και ούτω καθεξής
λ.χ.	λόγου χάρη
ΚΟΔΚΔΔ	Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάσταση Δικαστικών Λειτουργιών
ΚΠοινΔ	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
Ν.	Νόμος
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
όπ.π.	όπως παραπάνω
παρ.	παράγραφος
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
ΠοινΔικ	νομικό περιοδικό Ποινική Δικαιοσύνη
ΠοινΛόγ	νομικό περιοδικό Ποινικός Λόγος
ΠοινΧρ	νομικό περιοδικό Ποινικά Χρονικά
π.χ.	παραδείγματος χάρη
σελ.	σελίδα
ΣυμβΠλημ	συμβούλιο πλημμελειοδικών
ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ	Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ
υπ' αριθμ.	υπ' αριθμό
Υπερ	νομικό περιοδικό Υπεράσπιση
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο μελέτης της παρούσης εργασίας είναι η διάταξη του άρθρου 322 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, η οποία αφορά στην προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος. Πρόκειται για μία θεματική, η οποία πέραν του γεγονότος ότι συνδέεται με ένα ουσιώδες δικαίωμα του κατηγορουμένου στην ποινική δίκη, απαντάται πολύ συχνά στη δικαστηριακή και δικηγορική πρακτική, αφού αποτελεί ένα σημαντικό μέσω άμυνας του προσφεύγοντος, προτού εκτεθεί στη δοκιμασία του ποινικού ακροατηρίου.

Πλούσια είναι τόσο η θεωρία όσο και η νομολογία αναφορικά με το εξεταζόμενο αντικείμενο, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που απαντώνται αντικρουόμενες μεταξύ τους απόψεις, εξαιτίας ίσως και των μικρών νομοτεχνικών ατελειών που παρουσιάζει η διάταξη. Με την παρούσα μελέτη επιχειρείται μία σφαιρική προσέγγιση του άρθρου 322, με ανάλυση τόσο της διαδικασίας που απαιτείται προκειμένου να ασκήσει ο κατηγορούμενος το δικαίωμά του να προσφύγει κατά του κλητηρίου θεσπίσματος όσο και της διαδικασίας που ακολουθεί μετά την υποβολή της προσφυγής και των τυχόν ζητημάτων που εγείρονται επ' αυτής.

Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο μέρος της παρούσης εργασίας γίνεται μία σύντομη αναφορά στις περιπτώσεις της απευθείας παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο και στην έννοια του κλητηρίου θεσπίσματος, έννοιες απαραίτητες, που θα διευκολύνουν τον αναγνώστη στην κατανόηση του εξεταζόμενου αντικειμένου. Εν συνεχεία, στο δεύτερο μέρος, αναλύεται η νομική φύση και ο σκοπός της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, οι περιπτώσεις στις οποίες προβλέπεται η υποβολή της καθώς και ο τρόπος άσκησης αυτής. Ακολουθεί στο τρίτο μέρος, σε δύο επιμέρους ενότητες, η διαδικασία που τηρείται μετά την άσκηση της προσφυγής, ανάλογα με το αρμόδιο όργανο που επιλαμβάνεται αυτής, δηλαδή τον εισαγγελέα ή το συμβούλιο εφετών. Τέλος, στο τέταρτο μέρος, επισκοπούνται ορισμένα ζητήματα θεμελιώδους σημασίας που αφορούν στη συγκεκριμένη διάταξη όπως είναι οι προϋποθέσεις εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem* και η επίδραση της προσφυγής στο θεσμό της αναστολής της παραγραφής.

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Προτού εισέλθουμε στην ανάλυση του θέματος της παρούσης εργασίας, κρίνεται σκόπιμο να γίνει μία σύντομη αναφορά στους τρόπους απευθείας παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο και στην έννοια του κλητηρίου θέσπισματος, που θα διευκολύνουν τον αναγνώστη να κατανοήσει καλύτερα την προσφυγή κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ ως μέσο άμυνας υψίστης σημασίας του κατηγορουμένου κατά της απευθείας παραπομπής του.

1.1. Η απευθείας παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 320 παρ. 2 εδ. α' και β' ΚΠοινΔ, η κλήτευση του κατηγορουμένου (και του αστικώς υπευθύνου) στο ακροατήριο, γίνεται είτε α) με **κλητήριο θέσπισμα** είτε β) με **κλήση**. Η παραπομπή, δηλαδή, του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του αρμοδίου δικαστηρίου μπορεί να επιτευχθεί με δύο τρόπους: α) **απευθείας**, δηλαδή με παράκαμψη της διαδικασίας των δικαστικών συμβουλίων και β) **δια βουλεύματος**, το οποίο εκδίδεται μέσα από τη διαδικασία των δικαστικών συμβουλίων¹.

Η κλήτευση με κλητήριο θέσπισμα ακολουθείται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις κατά τις οποίες ο κατηγορούμενος παραπέμπεται στο ακροατήριο χωρίς να μεσολαβήσει η διαδικασία των δικαστικών συμβουλίων. Για τον λόγο αυτό μάλιστα καθιερώθηκε και ο όρος «κλητήριο θέσπισμα»², χάριν ομοιομορφίας για την κλήτευση των κατηγορουμένων ενώπιον κάθε δικαστηρίου, όταν αυτοί καλούνται με απευθείας κλήση. Η κλήτευση με κλήση λαμβάνει χώρα στις περιπτώσεις των άρθρων 314 και 315 παρ. 3, 4 ΚΠοινΔ σε όσες, δηλαδή, περιπτώσεις ο κατηγορούμενος παραπέμπεται στο ακροατήριο μέσω της διαδικασίας των δικαστικών συμβουλίων.

Την απόφαση για την απευθείας παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του αρμοδίου δικαστηρίου τη λαμβάνει ο αρμόδιος εισαγγελέας (πλημμελειοδικών ή εφετών) είτε μόνος του είτε με τη σύμφωνη γνώμη του ανακριτή ή του προέδρου εφετών. Η ως άνω απόφαση, όταν λαμβάνεται μόνο από τον εισαγγελέα, σε πρακτικό επίπεδο γίνεται εξωτερικά ορατή με μία σημείωση στο εξώφυλλο της δικογραφίας με την αναγραφή των λέξεων «ακροατήριο λ.χ. τριμελούς

¹ Λάμπρος Μαργαρίτης - Αθανάσιος Ζαχαριάδης, *Το κλητήριο θέσπισμα*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1996, σελ. 19.

² Ο όρος κλητήριο θέσπισμα αποτελεί μετάφραση του γερμανικού όρου «Ladungsordonnanz».

πλημμελειοδικείου». Η σημείωση αυτή έχει κατά βάση εσωτερική υπηρεσιακή σημασία, προκειμένου να ακολουθήσει η γραφειοκρατική επεξεργασία της υποθέσεως από τη γραμματεία της εισαγγελίας³, χωρίς να εμποδίζει τον εισαγγελέα να αλλάξει γνώμη^{4,5}. Εν συνεχεία, για την πραγμάτωση της αποφάσεως του εισαγγελέα για παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, ακολουθεί η σύνταξη του κατηγορητηρίου⁶, το οποίο αποτελεί και το σημείο αναφοράς με βάση το οποίο θα διεξαχθεί η δίκη και η επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος.

Σε ποιες, λοιπόν, περιπτώσεις, επιτρέπεται η παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο με απευθείας κλήση; Εν προκειμένω, κρίνεται απαραίτητο να γίνει μία σύντομη παρουσίαση των περιπτώσεων αυτών, προκειμένου εν συνεχεία να εξετασθεί σε ποιες από τις ως άνω περιπτώσεις επιτρέπεται η προσφυγή κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 43 παρ. 1 ΚΠοινΔ, ο εισαγγελέας μπορεί να κινήσει την ποινική δίωξη με τρεις τρόπους α) παραγγέλλοντας προανάκριση β) παραγγέλλοντας κύρια ανάκριση και γ) **εισάγοντας την υπόθεση με απευθείας κλήση στο ακροατήριο, όπου αυτό προβλέπεται**. Κίνηση, συνεπώς, της ποινικής δίωξης με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο είναι αδιανόητη για κακούργημα. Αντίθετα, είναι πάντα δυνατή στα πταίσματα. Όσον αφορά τα πλημμελήματα, από το περιεχόμενο της διάταξης του άρθρου 244 ΚΠοινΔ (όπως αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 13 του Ν. 3904/2010) κατά το οποίο «Παραγγελία για προανάκριση, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 1 εδ. α', δίνεται μόνο για πλημμελήματα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του τριμελούς πλημμελειοδικείου ή έχουν τελεστεί από πρόσωπο ιδιάζουσας δωσιδικίας, όταν έχει προηγηθεί ένορκη

³ Λάμπρος Μαργαρίτης - Αθανάσιος Ζαχαριάδης, *όπ.π.*, σελ. 19, Νικόλαος Ανδρουλάκης, *Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης*, 4^η έκδοση, Εκδόσεις Δίκαιο και Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2012, σελ. 393.

⁴ Έτσι η υπ' αριθμ. 15/1993 απόφαση του πλημμελειοδικείου Χαλκίδας δέχεται ότι «**Την απαλλακτική προς το συμβούλιο πρότασή του μπορεί να εισάγει ο εισαγγελέας ακόμα κι αν μετά από προανάκριση που ενεργήθηκε καταρτίστηκε απ' αυτόν το κλητήριο θέσπισμα**, σύμφωνα με το άρθρο 320 παρ. 1 ΚΠοινΔ, για την εμφάνιση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, **εφόσον όμως δεν επιδόθηκε ακόμα προς αυτόν. Προ της επίδοσης έστω και αν καταρτίστηκε, μπορεί ο εισαγγελέας να απευθυνθεί στο συμβούλιο με απαλλακτική πρόταση** (ΑΠ 319/1958, ΠοινΧρ 959, σελ. 327)», ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁵ Το στάδιο αυτό της εισαγγελικής δραστηριότητας, το οποίο περιβάλλεται από αδιαφάνεια, χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα προβληματικό, ιδίως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν αναγνωρίζεται η δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής, Λάμπρος Μαργαρίτης - Αθανάσιος Ζαχαριάδης, *όπ.π.*, σελ. 20.

⁶ Παρά το γεγονός ότι η σύνταξη του κατηγορητηρίου αποτελεί υποχρέωση του εισαγγελέα, στην πράξη συντάσσεται συχνά από τους υπαλλήλους της γραμματείας της εισαγγελίας. Σε περίπτωση δε που έχει προηγηθεί τακτική ανάκριση, αντιγράφεται το κατηγορητήριο που έχει συντάξει ο τακτικός ανακριτής βλ. Λάμπρος Μαργαρίτης - Αθανάσιος Ζαχαριάδης, *όπ.π.*, σελ. 20, Νικόλαος Ανδρουλάκης, *όπ.π.*, σελ. 394.

διοικητική εξέταση ή συντρέχουν ειδικά μνημονεύμενοι στην παραγγελία του εισαγγελέα εξαιρετικοί λόγοι, που επιβάλλουν τη διεξαγωγή συγκεκριμένων ανακριτικών πράξεων», συνάγεται ότι, εκτός από τα πταίσματα, προανάκριση δεν διενεργείται και για τα πλημμελήματα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου⁷. Είναι προφανές ότι η καθιέρωση της απευθείας παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο από τον Έλληνα νομοθέτη, με παράκαμψη όχι μόνο των δικαστικών συμβουλίων αλλά και των σταδίων της προδικασίας, υπαγορεύεται από την ανάγκη για ταχύτερη διεξαγωγή της δίκης, τουλάχιστον για αδικήματα «ήσσονος σημασίας» και μείωση της δικαστικής ύλης, λαμβανομένου υπόψη του φόρτου των υποθέσεων που βαρύνει τα ελληνικά δικαστήρια. Για τους λόγους αυτούς, άλλωστε, στις ως άνω περιπτώσεις δεν επιτρέπεται και η προσφυγή κατ' άρθρο 322 παρ. 1 ΚΠοινΔ, γεγονός που έχει εγείρει αμφιβολίες για τη συνταγματικότητα της διάταξης, ως αυτές αναλύονται κατωτέρω. Επιπλέον, απευθείας παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο προβλέπεται και για τα αυτόφωρα πλημμελήματα, για τα οποία γίνεται λόγος κατωτέρω και για τα λοιπά πλημμελήματα, για τα οποία έχει προηγηθεί προκαταρκτική εξέταση. Προκειμένου, όμως, να συντελεστεί η απευθείας εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο, όπου αυτή προβλέπεται, πρέπει να συντρέχει η θεμελιώδης προϋπόθεση της ύπαρξης επαρκών ενδείξεων ενοχής του κατηγορουμένου που στηρίζουν την κατηγορία⁸.

Περαιτέρω, στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπονται και περιπτώσεις απευθείας παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, κατά τις οποίες παρακάμπτεται η διαδικασία των δικαστικών συμβουλίων, όχι όμως και των προδικαστικών σταδίων, ήτοι της προκαταρκτικής εξέτασης, της προανάκρισης και της κύριας ανάκρισης. Η παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο σε αυτές τις περιπτώσεις γίνεται με απευθείας κλήση, με επίδοση σε αυτόν κλητηρίου θεσπίσματος και όχι με παραπεμπτικό βούλευμα. Σύμφωνα με το άρθρο 320 παρ. 2 «Στις περιπτώσεις των άρθρων 244, 245 στοιχ. α' και 308 παρ. 3, ο κατηγορούμενος κλητεύεται στο ακροατήριο με κλητήριο θέσπισμα...». Συνεπώς, η προανάκριση μπορεί να περατωθεί με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο για

⁷ Για την επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας, με την Εισηγητική Έκθεση του Ν. 3904/2010 διευκρινίζεται ότι απαιτείται η «(σχεδόν ολοκληρωτική) παράκαμψη της προανάκρισης (με την κατάργηση της προανάκρισης επί πλημμελημάτων αρμοδιότητας μονομελούς πλημμελειοδικείου, σε συνδυασμό με την σημαντική αύξηση της αρμοδιότητας του μονομελούς)».

⁸ Νικόλαος Ανδρουλάκης, όπ.π., σελ. 286.

πλημμελήματα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του τριμελούς πλημμελειοδικείου ή έχουν τελεστεί από πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας, όταν έχει προηγηθεί ένορκη διοικητική εξέταση ή συντρέχουν ειδικά μνημονευόμενοι λόγοι που επιβάλλουν τη διεξαγωγή συγκεκριμένων ανακριτικών πράξεων. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 308 παρ. 3, η κύρια ανάκριση στα πλημμελήματα μπορεί να περατωθεί και με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου με διαταγή του εισαγγελέα, όταν υπάρχει σύμφωνη γνώμη του ανακριτή.

1.1.1. Απευθείας παραπομπή προσώπου ειδικής δωσιδικίας για πλημμέλημα

Αναφορικά με τα αδικήματα αρμοδιότητας τριμελούς εφετείου των προσώπων ιδιάζουσας άλλως ειδικής δωσιδικίας⁹, ισχύουν τα εξής: Σε περίπτωση που, ύστερα από τη διενέργεια της προανάκρισης ή της προκαταρκτικής εξέτασης δεν προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής για την παραπομπή του κατηγορουμένου - προσώπου που απολαύει της ιδιάζουσας άλλως ειδικής δωσιδικίας (ή πρέπει να παύσει οριστικά η ποινική δίωξη ή να κηρυχθεί απαράδεκτη η ποινική δίωξη κ.λπ.), ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών υποβάλλει απαλλακτική πρόταση στο συμβούλιο πλημμελειοδικών, χωρίς ανάμιξη του εισαγγελέως εφετών. Σε αντίθετη περίπτωση, όμως, που κρίνει ότι υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, διαβιβάζει τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος αν συμφωνεί με την κρίση του εισαγγελέως πλημμελειοδικών, παραπέμπει τον κατηγορούμενο απευθείας στο ακροατήριο με κλητήριο θέσπισμα, κατά του οποίου επιτρέπεται και η άσκηση προσφυγής, ως αυτή θα αναλυθεί κατωτέρω. Ζήτημα γεννάται στην περίπτωση που ο εισαγγελέας εφετών δεν συμφωνεί με την πρόταση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών περί της απευθείας παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο. Αν, λοιπόν, κρίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής, υποβάλλει πρόταση στο δικαστικό συμβούλιο πλημμελειοδικών κατ' άρθρο 245 παρ. 2 εδ. γ' ΚΠοινΔ, σύμφωνα με το οποίο «Πρόταση επίσης στο δικαστικό συμβούλιο γίνεται και όταν ο εισαγγελέας εφετών, στον οποίον υποβάλλεται μετά την προανάκριση η δικογραφία, που αφορά πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας, αρμοδιότητας τριμελούς εφετείου, κρίνει ότι δεν συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο και παραγγέλλει την εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο». Τι θα συμβεί όμως στην περίπτωση που ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών διαφωνεί με την

⁹ Για τα πρόσωπα ειδικής δωσιδικίας βλ. κατωτέρω ενότητα 3.2.1.

απαλλακτική κρίση του εισαγγελέα εφετών και εισάγει την υπόθεση με παραπεμπτική πρόταση στο συμβούλιο πλημμελειοδικών; Με τον τρόπο αυτό, από τη μία πλευρά μοιάζει να ακυρώνεται ουσιαστικά η λειτουργική παρέμβαση του εισαγγελέα εφετών, που προβλέπεται ενόψει της κατά τεκμήριο μεγαλύτερης εμπειρίας του από την εισαγγελέα πλημμελειοδικών, από την άλλη όμως πλευρά εκφράζονται αντιρρήσεις που στηρίζονται στην ελευθερία έκφρασης γνώμης του εισαγγελικού λειτουργού κατά την εκτέλεση των παραγγελιών των προϊσταμένων του, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 24 παρ. 4 ΚΟΔΚΔΛ. Προς επίλυση του άνω προβλήματος έχουν προταθεί οι εξής δύο εναλλακτικές α) Η διαβίβαση προς το συμβούλιο πλημμελειοδικών της σχετικής δικογραφίας μαζί με την αντίστοιχη παραγγελία του εισαγγελέα εφετών χωρίς πρόταση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, αφού κατ' ουσία η παραγγελία του εισαγγελέα εφετών συνιστά και πρόταση στο συμβούλιο πλημμελειοδικών β) η υποβολή της οικείας δικογραφίας στο **συμβούλιο εφετών**, ενόψει του ότι κατά τη γραμματική διατύπωση του άρθρου 245 παρ. 2 εδ. γ' ΚΠοινΔ γίνεται λόγος για «αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο», χωρίς ωστόσο αυτό να προσδιορίζεται και ως εκ τούτου επιτρέπει την εισαγωγή στο συμβούλιο εφετών, επειδή πρόκειται για πρόσωπα που, τα αδικήματα για τα οποία κατηγορούνται, υπάγονται στην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου. Με την τελευταία λύση αποφεύγεται και το άτοπο να κρίνεται από το συμβούλιο πλημμελειοδικών η ορθότητα της κρίσης του εισαγγελέα εφετών¹⁰.

1.1.2. Απευθείας παραπομπή κατηγορουμένου για κακούργημα

Με το άρθρο 16 του Ν. 3904/2010, προστέθηκε στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας το άρθρο 308Α, το οποίο, στα πλαίσια της ταχύτερης περάτωσης της προδικασίας, θεσπίζει τη δυνατότητα παραπομπής των κατηγορουμένων στο ακροατήριο με απευθείας κλήση και σε ορισμένα κακούργηματα, με πλήρη αποκοπή της διαδικασίας των δικαστικών συμβουλίων. Πρόκειται για τα κακούργηματα των νόμων 2168/1993 (όπλα, πυρομαχικά κ.λπ.), 2523/1997 (αλκοολούχα ποτά κ.λπ.), 3386/2005 (είσοδος, διαμονή υπηκόων τρίτης χώρας κ.λπ.), 2960/2001 (τελωνειακός κώδικας) και 3459/2006 (νόμος περί ναρκωτικών), του εμπρησμού των δασών και των άρθρων 374 (διακεκριμένες περιπτώσεις κλοπής) και 380 (ληστεία) του Ποινικού Κώδικα.

¹⁰ Αργύριος Καρράς, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Συστηματική Ερμηνεία και Μεθολογική κατ' άρθρο Ανάπτυξη*, 3^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016, σελ. 473.

Σύμφωνα με τα όσα ορίζει το άρθρο 308Α ΚΠοινΔ, μετά την περάτωση της κύριας ανάκρισης, η δικογραφία υποβάλλεται από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος, αν κρίνει ότι προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο και ότι δεν συντρέχει ανάγκη συμπλήρωσης της ανάκρισης, προτείνει στον πρόεδρο εφετών να εισαχθεί η υπόθεση, μαζί με τα τυχόν συναφή εγκλήματα απευθείας στο ακροατήριο. Εφόσον ο πρόεδρος εφετών διατυπώσει σύμφωνη γνώμη για την παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο, ο εισαγγελέας εφετών εκδίδει κλητήριο θέσπισμα, κατά του οποίου δεν επιτρέπεται προσφυγή. Αν, όμως, ο πρόεδρος εφετών δεν συμφωνεί, η υπόθεση διαβιβάζεται από τον εισαγγελέα εφετών στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, προκειμένου να εισαχθεί στο συμβούλιο πλημμελειοδικών. Εξάλλου, αν εξ αρχής ο εισαγγελέας εφετών κρίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις, διαβιβάζει τη δικογραφία στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, προκειμένου να εισαχθεί στο συμβούλιο πλημμελειοδικών.

Με δεδομένο ότι πριν την παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο προβλέπεται πλέον η υποχρέωση άμεσης ενημέρωσης των διαδίκων, προκειμένου να λάβουν γνώση της εισαγγελικής πρότασης και να ασκήσουν το δικαίωμα ακρόασης, υποβάλλοντας υπόμνημα με τις απόψεις τους και μόνο μετά την παρέλευση δέκα (10) ημερών από την ειδοποίηση η πρόταση διαβιβάζεται στον πρόεδρο εφετών, υποστηρίζεται ότι η απαγόρευση της προσφυγής κατά της απευθείας κλήσης δεν έρχεται σε άμεση αντίθεση με το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος, το οποίο κατοχυρώνει το δικαίωμα υπεράσπισης - ακρόασης, αφού παρέχεται η δυνατότητα στον κατηγορούμενο να διατυπώσει προηγουμένως τις απόψεις του, έστω επί τις εισαγγελικής προτάσεως για παραπομπή στο ακροατήριο. Ωστόσο, η ως άνω δυνατότητα του κατηγορουμένου να διατυπώσει τις απόψεις του σε περίπτωση απευθείας παραπομπής του στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, κατά της οποίας δεν προβλέπεται προσφυγή, δεν ισχύει σύμφωνα με τα όσα ορίζει το άρθρο 43 του Ν. 4139/2013 για τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 20 - 25 και 29 - 30 του νόμου αυτού, ο οποίος κατήγγησε με ελάχιστες εξαιρέσεις τον Ν. 3459/2006 (περί ναρκωτικών), με αποτέλεσμα να αποστερείται ο κατηγορούμενος θεμελιώδη δικαιώματά του για τα διεξαγωγή δίκαιης δίκης και να εγείρονται και πάλι ζητήματα συνταγματικότητας.

1.1.3. Το αυτόφωρο πλημμέλημα

Περίπτωση άμεσης παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο είναι η ειδική - συνοπτική διαδικασία παραπομπής και εκδίκασης του αυτόφωρου πλημμελήματος κατ' άρθρα 417 επ. ΚΠοινΔ. Εν προκειμένω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 418 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠοινΔ, ο εισαγγελέας γνωστοποιεί τα στοιχεία της κατηγορίας στον κατηγορούμενο **χωρίς να απαιτείται η κοινοποίηση σε αυτόν κλητηρίου θεσπίσματος**. Ωστόσο, σε περίπτωση κλήτευσης συναίτιων που δεν έχουν συλληφθεί, τότε ο εισαγγελέας φροντίζει για την επίδοση σε αυτούς κλητηρίου θεσπίσματος, χωρίς την τήρηση καμίας προδικασίας, κατ' άρθρο 420 ΚΠοινΔ.

1.2. Τα χαρακτηριστικά του κλητηρίου θεσπίσματος

Μετά το τέλος της προδικασίας και εφόσον ο κατηγορούμενος πρόκειται να παραπεμφθεί στο ακροατήριο, ακολουθεί μία σειρά ενεργειών προκειμένου να καταστεί εφικτή η πραγμάτωση της επ' ακροατηρίω διαδικασίας που θα οδηγήσει στη διάγνωση της αθωότητας ή της ενοχής του κατηγορουμένου και την επιβολή της ποινής. Πρόκειται για τη λεγόμενη **προπαρασκευαστική διαδικασία**, στόχος της οποίας είναι η **εμφάνιση των προσώπων**, των οποίων η συμμετοχή στην κύρια διαδικασία κρίνεται απαραίτητη, ο **προσδιορισμός του δικαστηρίου**, ενώπιον του οποίου παραπέμπεται ο κατηγορούμενος και **του χρόνου**, κατά τον οποίον, θα διεξαχθεί η δίκη καθώς και ο **ακριβής καθορισμός του αντικειμένου** της. Επίσης, επιδιώκεται η **παροχή της δυνατότητας στους διαδίκους** και ιδίως στον κατηγορούμενο, **να προετοιμάζονται** όσο καλύτερα γίνεται για την υποστήριξη των απόψεών τους¹¹. Για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός ενεργούνται οι ακόλουθες αναγκαίες πράξεις: α) η σύνταξη του κλητηρίου θεσπίσματος ή της κλήσης προς εμφάνιση, β) η επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος ή της κλήσης προς εμφάνιση, γ) η γνωστοποίηση των μαρτύρων και δ) η κλήτευση μαρτύρων και πραγματογνωμόνων. Εν προκειμένω, ακολουθεί μία σύντομη ανάλυση στα χαρακτηριστικά που πρέπει να φέρει το κλητήριο θέσπισμα, κατά του οποίου στρέφεται η προσφυγή του άρθρου 322 ΚΠοινΔ.

Σύμφωνα με το άρθρο 320 παρ. 1 εδ. α' ΚΠοινΔ το κλητήριο θέσπισμα συντάσσεται, σε όσες περιπτώσεις ο κατηγορούμενος κλητεύεται στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, σε δύο αντίτυπα, εκ των οποίων το ένα επιδίδεται στον

¹¹ Αργύριος Καρράς, όπ.π., σελ. 598.

κατηγορούμενο και το άλλο επισυνάπτεται στη δικογραφία κατά τη συζήτηση της υπόθεσης (άρθρο 320 παρ. 2 εδ. γ' - δ').

Το κλητήριο θέσπισμα, βάσει του άρθρου 321 παρ. 1 εδ. α', πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

α) το ονοματεπώνυμο και, αν υπάρχει ανάγκη, και άλλα στοιχεία τα οποία να καθορίζουν την ταυτότητα του κατηγορουμένου, όπως πατρώνυμο και μητρώνυμο καθώς και επάγγελμα, ηλικία και τόπο γέννησης.

β) τον προσδιορισμό του δικαστηρίου, ενώπιον του οποίου καλείται ο κατηγορούμενος π.χ. μονομελές ή τριμελές πλημμελειοδικείο και σε περίπτωση που συνεδριάζουν ταυτόχρονα περισσότεροι σχηματισμοί του ενός, τον ακριβή προσδιορισμό του σχηματισμού π.χ. Α' μονομελές πλημμελειοδικείο.

γ) τη χρονολογία, ημέρα της εβδομάδας και ώρα εμφάνισής του.

δ) τον ακριβή καθορισμό της πράξης, για την οποία κατηγορείται ο κατηγορούμενος καθώς και μνεία του άρθρου του ποινικού νόμου στην οποία προβλέπεται¹². Πρόκειται για μείζονος σημασίας στοιχείο του κλητηρίου θεσπίσματος για τον κατηγορούμενο, αφού με βάση αυτό θα διαμορφώσει την υπεράσπισή του. Εξάλλου, η λεπτομερής πληροφόρηση του κατηγορουμένου για τη φύση και τον λόγο της αποδιδόμενης σε αυτόν κατηγορίας, είναι ένα δικαίωμα που θεμελιώνεται και στο άρθρο 6 παρ. 3 εδ. α' της ΕΣΔΑ¹³. Στη δικαστηριακή πρακτική, ωστόσο, ως αναπτύχθηκε και ανωτέρω, τα αρμόδια όργανα περιορίζονται σε συνοπτική περιγραφή της κατηγορούμενης πράξης εξαιτίας του φόρτου των δικογραφιών και για λόγους επιτάχυνσης της απονομής της δικαιοσύνης. Ακριβής καθορισμός της πράξης υπάρχει όταν περιγράφονται όλες οι θετικές προϋποθέσεις του κατηγορούμενου εγκλήματος, δηλαδή, η ανθρώπινη εγκληματική συμπεριφορά, το υποκείμενο και το υλικό αντικείμενο του εγκλήματος, οι περιστάσεις της εγκληματικής συμπεριφοράς και η υπαιτιότητα. Περαιτέρω χρειάζεται να περιλαμβάνει ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία. Σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος δεν αντιλαμβάνεται την ελληνική γλώσσα, το κλητήριο θέσπισμα πρέπει να μεταφράζεται στη γλώσσα την οποία αντιλαμβάνεται.

¹² Αυτή είναι και η ουσιώδης διαφορά του κλητηρίου θεσπίσματος από την κλήση προς εμφάνιση, η οποία ως προς την αξιόποινη πράξη πρέπει να αναφέρεται στο παραπεμπτικό βούλευμα.

¹³ «Πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα: α) όπως πληροφορηθεί, εν τη βραχυτέρα προθεσμία εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί και εν λεπτομερεία την φύσιν και τον λόγον της εναντίον του κατηγορίας».

ε) Τον αριθμό του, την επίσημη σφραγίδα και την υπογραφή του εισαγγελέα, δημόσιου κατηγορού ή πταισματοδίκη που το εξέδωσε¹⁴.

Εν συνεχεία το κλητήριο θέσπισμα επιδίδεται στον κατηγορούμενο και τον αστικώς υπεύθυνο και αντίγραφο του επιδίδεται στον πολιτικώς ενάγοντα. Η επίδοση λαμβάνει χώρα τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη δικάσιμο, σε κάθε δε περίπτωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 166 επ. ΚΠοινΔ. Με βάση την κρατούσα άποψη, με την επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος αρχίζει και η κύρια διαδικασία, πρακτική συνέπεια της οποίας (δηλαδή της έγκυρης επίδοσης έγκυρου κλητηρίου θεσπίσματος) είναι η αναστολή της προθεσμίας παραγραφής κατ' άρθρο 113 παρ. 2 ΠΚ, σύμφωνα με το οποίο «η προθεσμία της παραγραφής αναστέλλεται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η κύρια διαδικασία και έως ότου γίνει αμετάκλητη η καταδικαστική απόφαση». Για το πώς η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος μπορεί να επηρεάσει την αναστολή της παραγραφής σε περίπτωση που γίνει δεκτή, θα ακολουθήσει ξεχωριστή ανάλυση.

¹⁴ Βλ. αναλυτικά Αργύριος Καρράς, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, 4^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011, σελ. 603-606.

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1. Η νομική φύση και ο σκοπός της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος

Πολλές είναι οι γνώμες που έχουν εκφρασθεί αναφορικά με τη νομική φύση της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος. Εν προκειμένω γίνεται μία πολύ σύντομη αναφορά στις παλαιότερες απόψεις που υποστηρίχθηκαν κατά καιρούς και στην κρατούσα σήμερα άποψη.

Αρκετά παλαιότερα, είχε υποστηριχθεί η άποψη, ότι η προσφυγή είναι ένα προδικαστικό μέτρο προνοίας για τη μεγαλύτερη διασφάλιση της τυπικής εγκυρότητας και της ουσιαστικής βασιμότητας της προδικασίας, θέση η οποία στηριζόταν α) στην ένταξη της προσφυγής στην προδικασία και β) στη μειωμένη αποτελεσματικότητα την οποία έχει η κινητοποίησή της· προς διαφορετική κατεύθυνση είχε υποστηριχθεί και η άποψη ότι η προσφυγή είναι ένδικο μέσο (ή ειδικό ένδικο μέσο), βασιζόμενη στην επιχειρηματολογία ότι το ποιοτικό χαρακτηριστικό που διακρίνει κάποιο ένδικο μέσο είναι η διαδικαστική του ευχέρεια να ανατρέπει δικαιοδοτικές αποφάνσεις (αποφάσεις, βουλεύματα, διατάξεις), χαρακτηριστικά τα οποία συγκεντρώνει και η προσφυγή, η οποία οδηγεί στην ακύρωση της ενεργηθείσης παραπομπής. Ωστόσο, αναφορικά με τη δεύτερη άποψη, διατυπώθηκαν και αντίθετες θέσεις, δηλαδή, ότι η προσφυγή έχει μικρότερη δικονομική σημασία έναντι των ενδίκων μέσων της έφεσης και της αναίρεσης και συνεπώς δεν μπορεί να εξομοιωθεί πλήρως με τα αναφερθέντα ένδικα μέσα.

Κατόπιν τούτων, η άποψη η οποία έχει καταγραφεί ως κυρίαρχη και επικρατούσα είναι εκείνη κατά την οποία η προσφυγή κατά της απευθείας κλήσεως, ως τρόπος άμυνας του κατηγορουμένου κατά της απευθείας παραπομπής του στο ακροατήριο, συνιστά «οιονεί» ή **ειδικό ένδικο μέσο**¹⁵, καθόσον προσάπτεται δι' αυτής **μομφή κατά πράξεως του εισαγγελέα και όχι κατά βουλεύματος ή αποφάσεως**. Από τη στιγμή, δηλαδή, που στρέφεται κατά διατάξεως εισαγγελέως και όχι κατά αποφάσεως δικαστή, δεν είναι ένδικο μέσο «εν τη κυρία εννοία του όρου». Η ομοιότητα όμως που υφίσταται στο επίπεδο του σκοπού και των αποτελεσμάτων, μεταβάλλει κατ' ουσία το αναλυόμενο δικαίωμα της προσφυγής σε κάποιο οιονεί ένδικο μέσο επί του οποίου **εφαρμόζονται αναλογικά οι γενικές διατάξεις των**

¹⁵ Στη νομολογία απαντώνται και οι δύο όροι.

ενδίκων μέσων, εφόσον εναρμονίζονται με τη φύση της προσφυγής και δεν τροποποιούνται από τους ορισμούς του άρθρου 322 ΚΠοινΔ.

Η ως άνω άποψη έχει στηριχθεί στην εξής επιχειρηματολογία: Βασικό γνώρισμα των ενδίκων μέσων είναι η συνέχιση της διαδικασίας που έχει αρχίσει. Διενεργείται, βέβαια, ουσιαστικός και νομικός έλεγχος της αποφάσεως που έχει εκδοθεί, αυτό όμως προϋποθέτει πάντοτε τη διαγνωστική διαδικασία του πρώτου βαθμού που έχει προηγηθεί. Τα παραπάνω διακριτικά γνωρίσματα των ενδίκων μέσων τα διαθέτει αναμφισβήτητα και η προσφυγή. **Επί της προσφυγής αποφαίνεται ο ιεραρχικώς ανώτερος** του παραπέμπαντος εισαγγελέας ή το συμβούλιο των εφετών, που λειτουργούν **ως δευτεροβάθμιες δικαιοδοτικές αρχές**. Εντάσσεται στη φάση της προδικασίας, της οποίας την εξέλιξη συνεχίζει και αποσκοπεί στην ανατροπή της κρίσης του αρμόδιου εισαγγελέα ότι συντρέχουν οι νομικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις και προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του αρμοδίου δικαστηρίου για πράξη που συνιστά έγκλημα κατά τον νόμο. Περαιτέρω **αναστέλλει την εκδίκαση της υποθέσεως** μέχρι να κρίνουν για την τύχη της τα αρμόδια από τον νόμο όργανα και ωφελεί εκείνους που δεν την άσκησαν.

Και αυτό γιατί σκοπός της προσφυγής είναι η αποφυγή της άσκοπης και προπετούς παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, όταν είτε τα στοιχεία που συνελέγησαν κατά την προδικασία είναι ελλιπή είτε οι ενδείξεις ενοχής που προκύπτουν σε βάρος του δεν αρκούν για τη θεμελίωση της κρίσεως περί απευθείας παραπομπής, αλλά μάλλον οδηγούν είτε στην ανάγκη για συμπλήρωση του ανακριτικού υλικού είτε σε απαλλακτική κρίση κατά το στάδιο της προδικασίας. Ο παραμερισμός του δικαστικού συμβουλίου και ο κίνδυνος τον οποίο εγκυμονεί η χρήση του μοντέλου της απευθείας παραπομπής, οδήγησε τον νομοθέτη στη θέσπιση κάποιου διασφαλιστικού για τον κατηγορούμενο μέτρου που θα του δίνει την ευκαιρία να αντιδικεί με την κατηγορία και να υπερασπίζεται τον εαυτό του. Ήταν, δηλαδή, απαραίτητη η διαμόρφωση κάποιου διαδικαστικού αντίβαρου στην ταχύτατη εξέλιξη των υποθέσεων. Από ορισμένη σκοπιά, μάλιστα, η προσφυγή έχει τοποθετηθεί στη σφαίρα των θετικών δικαιωμάτων συμμετοχής του κατηγορουμένου στην ποινική διαδικασία.

Κατόπιν τούτων, η προσφυγή διακρίνεται από όλα εκείνα τα ποιοτικά στοιχεία τα οποία ταυτοποιούν την παθολογία των ενδίκων μέσων και θα μπορούσε

να θεωρηθεί πράγματι ένα οιονεί ένδικο μέσο με αποκλειστικό σκοπό την ακύρωση της απευθείας παραπομπής στο ακροατήριο¹⁶.

2.2. Οι έννομες συνέπειες της άσκησης της προσφυγής

Η προσφυγή ως αναπτύχθηκε ανωτέρω, αποτελεί ένα οιονεί άλλως ειδικό ένδικο μέσο, γιατί με αυτήν επιδιώκεται ο έλεγχος της ορθότητας της προηγούμενης κρίσης, που αποτελεί και το κυριότερο χαρακτηριστικό των ενδίκων μέσων. Έννομη συνέπεια του χαρακτηρισμού της προσφυγής ως οιονεί ή ειδικού ενδίκου μέσου είναι η αναλογική εφαρμογή των διατάξεων περί ενδίκων μέσων (άρθρα 462 - 476 ΚΠοινΔ), εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τον σκοπό και τον τρόπο λειτουργίας της. Συνεπώς η προσφυγή:

α) έχει επεκτατικό αποτέλεσμα, δηλαδή ωφελεί και τους λοιπούς κατηγορουμένους κατ' ανάλογη εφαρμογή και με τις ειδικότερες προϋποθέσεις του άρθρου 469 ΚΠοινΔ. Πιο συγκεκριμένα, έχει υποστηριχθεί ότι αν από περισσότερους συμμετόχους, μόνο ένας άσκησε προσφυγή κατά της απευθείας κλήσεως, αυτή εκτείνεται και στους μη προσφεύγοντες και η διάταξη του εισαγγελέα εφετών που δέχεται την προσφυγή ωφελεί και αυτούς. Αν, όμως, συμπαραπέμφθηκαν δια του αυτού κλητηρίου θεσπίσματος περισσότεροι, για διαφορετική πράξη έκαστος, η προσφυγή του ενός εξ αυτών περιορίζεται μόνο στο πρόσωπό του¹⁷. Περαιτέρω, έχει γίνει δεκτό από τη νομολογία ότι για τον μη ασκήσαντα προσφυγή κατηγορούμενο, θα επεκταθούν τα αποτελέσματα της εκ μέρους του συγκατηγορουμένου του ασκηθείσας προσφυγής μόνο για τα εγκλήματα στα οποία υπάρχει συμμετοχή και σε εκείνα για τα οποία η ποινική του ευθύνη εξαρτάται από την ευθύνη του συγκατηγορουμένου του, όχι δε και σε αυτά που είναι απλώς συναφή και οι προβαλλόμενοι λόγοι δεν αφορούν παραβάσεις της διαδικασίας και δεν αρμόζουν αποκλειστικά στο πρόσωπο του προσφεύγοντος¹⁸.

β) λειτουργεί ως ιδιόρρυθμο ανασταλτικό ένδικο μέσο κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 471 ΚΠοινΔ, αφού αναστέλλει την εκδίκαση της υπόθεσης μέχρις ότου αποφασίσει ο εισαγγελέας ή το συμβούλιο εφετών και πιο συγκεκριμένα,

¹⁶ Γρηγόρης Καλφάλης, *Η προσφυγή κατά της απευθείας κλήσεως*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1990, σελ. 24-34, Λάμπρος Μαργαρίτης, *Ερμηνεία Κώδικα Ποινικής Δικονομίας*, τ. II, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2012, σελ. 1416, συνάκτρια Πόπη Παπανδρέου.

¹⁷ Λάμπρος Μαργαρίτης, *όπ.π.*, σελ. 1417 με την εκεί παραπομπή σε Άγγελο Μπουρόπουλο, *Ερμηνεία Κώδικα Ποινικής Δικονομίας κατ' άρθρον*, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 1957, σελ. 441.

¹⁸ ΑΠ 1896/2004, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

δεν διεξάγεται η δίκη σε περίπτωση που γίνει δεκτή η προσφυγή ή επί απόρριψης αυτής, εφόσον οκτώ ημέρες πριν τη δικάσιμο δεν έχει ακόμη εκδοθεί και επιδοθεί η απορριπτική διάταξη.

γ) έχει μεταβιβαστικό αποτέλεσμα, αφού μεταβιβάζει την υπόθεση σε ανώτερο όργανο, ήτοι στον εισαγγελέα ή στο συμβούλιο εφετών, οι οποίοι αποφασίζουν ως δευτεροβάθμια δικαιοδοτικά όργανα.

δ) μπορεί να ασκηθεί και ενώπιον του προϊσταμένου της προξενικής αρχής της περιφέρειας της αλλοδαπής, στην οποία διαμένει ο κατηγορούμενος ή ενώπιον του διευθύνοντος τη φυλακή, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 474 παρ. 1.

ε) ασκείται μόνο μία φορά σύμφωνα με την αντίστοιχη γενική αρχή των ενδίκων μέσων, εκτός αν το κλητήριο θέσπισμα ακυρωθεί και εκδοθεί νέο, οπότε και επιτρέπεται εκ νέου προσφυγή εναντίον του. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται δεκτό ότι από τον συνδυασμό των άρθρων 462, 465, 466, 473, 475, 476 παρ. 1 και 501 παρ. 1, συνάγεται ότι εάν η προσφυγή που ασκήθηκε κατ' άρθρο 322 παρ. 1 ΚΠοινΔ, εναντίον ορισμένου κλητηρίου θεσπίσματος, απορριφθεί ως αβάσιμη ή απαράδεκτη (επειδή είναι εκπρόθεσμη ή διότι δεν περιέχει λόγους προσφυγής), δεν μπορεί να ασκηθεί από το ίδιο πρόσωπο δεύτερη προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, με βάση την αρχή *ne bis in idem*¹⁹. Εάν δε, παρά ταύτα, ασκηθεί δεύτερη προσφυγή, τότε ο εισαγγελέας εφετών, που είχε επιληφθεί της πρώτης προσφυγής και την απέρριψε, δεν έχει εξουσία να εξετάσει εκ νέου και τη δεύτερη προσφυγή, αφού με την απόρριψη της πρώτης έχει εξαντλήσει τη δικαιοδοσία του. Διαφορετική από την προεκτεθείσα είναι η περίπτωση κατά την οποία κατά του αυτού κλητηρίου θεσπίσματος ασκούνται από τον αυτόν προσφεύγοντα περισσότερες της μιας προσφυγές κατ' άρθρο 322 παρ. 1 του ΚΠοινΔ ενώπιον του εισαγγελέα εφετών και ο τελευταίος ουδεμίαν εξ αυτών έχει κρίνει, οπότε οι δύο ή περισσότερες ασκηθείσες προσφυγές συνιστούν ένα ενιαίο κείμενο ή η δεύτερη προσφυγή θεωρείται ως συμπληρωματική της πρώτης²⁰. Μόνον όταν η προσφυγή που ασκήθηκε, μπορεί να θεωρηθεί ως ανύπαρκτη λόγω ακυρότητας της σχετικής έκθεσης που συντάχθηκε γι' αυτήν, όπως στην περίπτωση της έλλειψης των απαιτούμενων κατά νόμον υπογραφών του προσφεύγοντος ή του αρμοδίου γραμματέα, η απόρριψη αυτής (προσφυγής) ως απαράδεκτης για τον λόγο αυτό δεν αποκλείει την άσκηση από το ίδιο πρόσωπο της αυτής προσφυγής, υπό την προϋπόθεση της εμπρόθεσμης ή της

¹⁹ Κανείς δεν διώκεται ούτε τιμωρείται ποινικά δύο φορές για το ίδιο αδίκημα.

²⁰ ΔιατΕισΕφΘεσ 97/2005, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 9/1996, ΠοινΧρ ΜΣΤ', 1293.

δικαιολογημένα εκπρόθεσμης άσκησής της, αφού αυτή η νέα προσφυγή (οιονεί ένδικο μέσο) θεωρείται στην περίπτωση αυτή ότι ασκείται για πρώτη φορά²¹ (βλ. αναλυτικά κατωτέρω την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* στην προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος).

στ) μπορεί να ασκηθεί και εκπροθέσμως, εφόσον συντρέχουν λόγοι «ανωτέρας βίας», που πρέπει να αναφέρονται ρητώς στην έκθεση προσφυγής, σύμφωνα με την αντίστοιχη αρχή ότι «κανείς δεν υποχρεούται στα αδύνατα».

ζ) εκτείνεται και στα συναφή εγκλήματα, έστω και αν επιτρέπεται για ένα μόνο απ' αυτά, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 493.

η) μπορεί να ασκηθεί είτε αυτοπροσώπως από τον κατηγορούμενο είτε από τον αντιπρόσωπό του, που έχει εντολή κατά του όρους του άρθρου 96 παρ. 2, οπότε το πληρεξούσιο ή επικυρωμένο αντίγραφο του προσαρτάται στη σχετική έκθεση, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 465 παρ. 1²².

2.3. Περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να ασκηθεί προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος

Σύμφωνα με το περιεχόμενο του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, ο δικονομικός νομοθέτης έχει διακρίνει δύο βασικές περιπτώσεις κατά τις οποίες επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος με **κριτήριο το είδος του δικαστηρίου στο οποίο παραπέμπεται ο κατηγορούμενος** και όχι την πράξη την οποία έχει τελέσει. Έτσι, ο κατηγορούμενος μπορεί να ασκήσει προσφυγή α) στην περίπτωση εκείνη που ο κατηγορούμενος παραπέμπεται στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου με κλητήριο θέσπισμα και όχι με κλήση κατόπιν αμετάκλητου παραπεμπτικού βουλεύματος και β) στην περίπτωση που ο κατηγορούμενος κλητεύτηκε με κλητήριο θέσπισμα απευθείας στο ακροατήριο του τριμελούς εφετείου, σύμφωνα με τη διάταξη της περίπτωσης 6 του άρθρου 111, που αφορά στα πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας.

Συνεπώς, η διάταξη του άρθρου 322 ΚΠοινΔ δεν μπορεί να εφαρμοστεί α) επί απευθείας παραπομπής του κατηγορουμένου με κλητήριο θέσπισμα στο ακροατήριο του πταισματοδικείου, του μονομελούς πλημμελειοδικείου ή σε οποιοδήποτε δικαστήριο ανηλίκων β) επί απευθείας παραπομπής για κακουργήματα και συναφή πλημμελήματα ενώπιον του τριμελούς εφετείου κακουργημάτων μετά από σύμφωνη

²¹ ΑΠ 1227/2001, ΠοινΧρ ΝΒ' (2002), 427.

²² Αργύριος Καρράς, όπ.π., σελ. 619.

γνώμη του προέδρου εφετών, κατ' άρθρο 308Α ΚΠοινΔ. Περαιτέρω, δεν επιτρέπεται προσφυγή επί παραπομπής κατηγορουμένου στο ακροατήριο με κλήση κατόπιν επίδοσης αμετακλήτου παραπεμπτικού βουλεύματος και επί κλήσης που επιδίδεται στον κατηγορούμενο μετά από αναβολή της υπόθεσης. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 324 ΚΠοινΔ, η προσφυγή του άρθρου 322 δεν εφαρμόζεται α) όταν ασκήθηκε εκπρόθεσμα και β) όταν απαγορεύεται από ειδική διάταξη.

2.3.1 Απαγόρευση προσφυγής και ζητήματα συνταγματικότητας

Σε συνέχεια των ανωτέρω περιπτώσεων κατά τις οποίες αποκλείεται η δυνατότητα άσκησης προσφυγής σύμφωνα με τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 322 ΚΠοινΔ και ιδίως όσον αφορά την απαγόρευση της προσφυγής κατά της απευθείας κλήσης στο μονομελές πλημμελειοδικείο, έχει αναπτυχθεί η εξής επιχειρηματολογία. Η απαγόρευση της προσφυγής έρχεται σε προφανή αντίθεση με την κατοχυρωμένη συνταγματικά αρχή της δικαστικής ακρόασης, κατ' άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος, εφόσον ο παραπεμπόμενος κατηγορούμενος με απευθείας κλήση στο ακροατήριο δεν έχει διατυπώσει τις απόψεις του εναντίον της δικονομικής πράξης της παραπομπής, η οποία προδήλως προσβάλλει τα συμφέροντά του. Και ενώ θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η απαγόρευση της προσφυγής κατά αδικημάτων αρμοδιότητας του μονομελούς πλημμελειοδικείου σχετίζεται με τη μικρή σχετικά απαξία των συγκεκριμένων αξιόποινων παραβάσεων, η συνεχής διεύρυνση της αρμοδιότητάς του, ιδίως μετά την τροποποίηση του άρθρου 144 ΚΠοινΔ, σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 4 του Ν. 3904/2010, κατά το οποίο στην αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου υπάγονται όχι μόνο τα πλημμελήματα για τα οποία προβλέπεται ποινή φυλάκισης έως ένα έτος ή χρηματική ποινή, αλλά και εκείνα με απειλούμενη ποινή φυλάκισης με ελάχιστο όριο κατώτερο του ενός έτους, δηλαδή ιδιαίτερα σημαντικών πλημμελημάτων, δεν μπορεί πλέον να στηρίζει συνταγματικά την υφιστάμενη ρύθμιση απαγόρευσης της προσφυγής για τα εν λόγω αδικήματα. Συνεπώς, κατά την ως άνω σκέψη υποστηρίζεται ότι η συναγόμενη από τη διατύπωση του άρθρου 322 παρ. 1 ΚΠοινΔ απαγόρευση της προσφυγής κατά της απευθείας κλήσης στο ακροατήριο του μονομελούς πλημμελειοδικείου²³ είναι αντίθετη με το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος και ως εκ τούτου θα πρέπει να γίνεται δεκτό ότι επιτρέπεται η προσφυγή και κατά του κλητηρίου θεσπίσματος για παραπομπή του

²³ Η απαγόρευση αυτή αποφασίστηκε από την αναθεωρητική επιτροπή του ΚΠοινΔ στη συνεδρίαση της 7^{ης} Νοεμβρίου 1947 ύστερα από πρόταση του Μπουρόπουλου Αγγελου.

κατηγορούμενου στο ακροατήριο του μονομελούς πλημμελειοδικείου, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 322 παρ. 1 και 2 ΚΠοινΔ, τουλάχιστον όσον αφορά τα αδικήματα που απειλούνται με ποινή φυλάκισης άνω του ενός έτους, ως ίσχυε το άρθρο 114 ΚΠοινΔ προ της τροποποίησής του με τον Ν. 3904/2010²⁴.

2.4. Προθεσμία άσκησης της προσφυγής

Ο κατηγορούμενος ο οποίος παραπέμπεται απευθείας ενώπιον του τριμελούς πλημμελειοδικείου, έχει δικαίωμα να προσφύγει κατά του κλητηρίου θεσπίσματος εντός δέκα (10) ημερών από την επίδοσή του. Αξίζει να σημειωθεί, ότι προ της κωδικοποίησης των διατάξεων της ποινικής δικονομίας το 1986, ο προσφεύγων είχε μόνο τρεις (3) ημέρες στη διάθεσή του για να ανατρέψει την απευθείας παραπομπή του. Ομοίως, εντός της ως άνω δεκαήμερης προθεσμίας μπορεί να προσφύγει κατά του κλητηρίου θεσπίσματος και ο κατηγορούμενος ο οποίος παραπέμφθηκε απευθείας στο ακροατήριο του τριμελούς εφετείου ως πρόσωπο ειδικής άλλως ιδιάζουσας δωσιδικίας.

Ο υπολογισμός των δέκα (10) ημερών γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 168 ΚΠοινΔ κατά το οποίο όταν η προθεσμία ορίζεται σε ημέρες, δεν υπολογίζεται η ημέρα με την οποία συμπίπτει το χρονικό σημείο ή το γεγονός από το οποίο αρχίζει να τρέχει η προθεσμία, ενώ αν η τελευταία ημέρα της προθεσμίας είναι εξαιρετέα, η προθεσμία παρεκτείνεται έως και την επομένη μη εξαιρετέα ημέρα. Η τελευταία ημέρα της προθεσμίας για την υποβολή δηλώσεων, την κατάθεση εγγράφων ή την άσκηση ενδίκων μέσων θεωρείται ότι λήγει τη στιγμή που λήγει η τελευταία εργάσιμη ώρα του αρμόδιου δικαστικού γραφείου. Συνεπώς στην ως άνω προθεσμία δεν υπολογίζεται η ημέρα της επιδόσεως του κλητηρίου θεσπίσματος. Συνυπολογίζονται όμως οι ενδιάμεσες εξαιρετέες ημέρες. Η προθεσμία αυτή αναστέλλεται κατά το χρονικό διάστημα από 1^η έως 31 Αυγούστου²⁵.

²⁴ Έτσι Αργύριος Καρράς, ό.π., σελ. 615 - 616.

²⁵ ΑΠ 405/2014 (σε συμβούλιο) «Με το άρθρο 19 του Ν. 2721/1999 προστέθηκε στο άρθρο 473 τέταρτη παράγραφος, σύμφωνα με την οποία «οι παραπάνω προθεσμίες (δηλαδή οι προθεσμίες που οι προηγούμενες παράγραφοι 1, 2 και 3 του ίδιου άρθρου αναφέρουν), για την άσκηση ενδίκων μέσων κατά βουλευμάτων και αποφάσεων αναστέλλονται κατά το χρονικό διάστημα από 1ης έως 31ης Αυγούστου». Καίτοι η ως άνω διάταξη του άρθρου 473 παράγραφος 4 του ΚΠοινΔ χρησιμοποιεί τον όρο «οι παραπάνω προθεσμίες», νοώντας προφανώς τις προθεσμίες που οι προηγούμενες παράγραφοι 1, 2, και 3 του ίδιου άρθρου αναφέρουν, πρέπει να γίνει δεκτό ότι αυτή που θεσπίστηκε για να επιλύσει το μέχρι τότε πρόβλημα της αναστολής των προθεσμιών άσκησης των ενδίκων μέσων κατά το μήνα Αύγουστο (διάρκεια των θερινών διακοπών), έχει γενική εφαρμογή και επομένως καλύπτει και εφαρμόζεται και για τις ειδικές προθεσμίες που εισάγονται με άλλα άρθρα του ΚΠοινΔ, ..., αλλά και πέραν αυτών και στις περιπτώσεις των αποκαλούμενων «οιονεί ενδίκων μέσων» (άσκηση της κατά το άρθρο 322 του ΚΠοινΔ προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος και της κατά το άρθρο 341 του

Περαιτέρω, σύμφωνα πάντα με το άρθρο 322 παρ. 1 ΚΠοινΔ η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να παρεκτείνεται εξαιτίας της απόστασης. Εν προκειμένω, όμως, τίθεται το ερώτημα αν επιτρέπεται η εκπρόθεσμη άσκηση της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, με βάση και τη γενική αρχή ότι ουδείς υποχρεούται στα αδύνατα. Στο χώρο των ενδίκων μέσων, με βάση την ως άνω αρχή, γίνεται δεκτό ότι επιτρέπεται η εκπρόθεσμη άσκηση, εφόσον συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας ή ανυπέρβλητα κωλύματα. Ως ανώτερη βία θεωρείται κάθε απρόβλεπτο γεγονός (είτε αντικειμενικό είτε σχετικό με το πρόσωπο του δικαιούχου) το οποίο στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν θα μπορούσε να αποτραπεί με μέτρα άκρας σύνεσης και επιμελείας. Για να θεωρηθεί ωστόσο παραδεκτό το ασκούμενο ένδικο μέσο, θα πρέπει α) στην έκθεση της ασκήσεως να αναγράφεται με σαφήνεια το ανυπέρβλητο κώλυμα ή η ανώτερη βία και β) να γίνεται επίκληση σε εκείνα τα αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία βεβαιώνεται η συνδρομή του λόγου του εκπροθέσμου. Κατά μία δε άποψη στη νομολογία, δεν αρκεί μόνο η επίκληση, αλλά χρειάζεται επιπρόσθετα και η προσαγωγή των αποδείξεων, με την έννοια ότι θα πρέπει αυτές να προσάγονται κατά τον χρόνο της άσκησης και όχι κατά τον χρόνο της συζητήσεως του εκπροθέσμου ενδίκου μέσου²⁶. Η ως άνω βασική δικονομική αρχή κατά την οποία «ουδείς υποχρεούται στα αδύνατα» ως αναπτύχθηκε, έχει υποστηριχθεί ότι εφαρμόζεται αναλογικά και στην άσκηση του ειδικού ενδίκου μέσου της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, **η προθεσμία άσκησης της οποίας αναστέλλεται όταν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας**, υπό την προϋπόθεση όμως, ότι το δικαιοκωλυτικό γεγονός αναπτύσσεται στην προσφυγή και επισυνάπτονται σε αυτήν και τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία²⁷. Εφόσον, δηλαδή, υπάρχουν λόγοι ανωτέρας βίας ή ανυπέρβλητα κωλύματα, η έναρξη της προθεσμίας άσκησης της προσφυγής θα πρέπει να τοποθετείται αμέσως μετά την έκλειψη του λόγου της ανωτέρας βίας, αλλιώς το ένδικο μέσο θα είναι απαράδεκτο. Ωστόσο, ακόμη και όταν η προσφυγή ασκείται εκπρόθεσμα, ο αρμόδιος γραμματέας είναι σε κάθε περίπτωση υποχρεωμένος να συντάξει τη σχετική έκθεση, γιατί μόνο έτσι είναι δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 324 ΚΠοινΔ, ως αυτή αναλύεται κατωτέρω. Ο γραμματέας,

ιδίου κώδικα αιτήσεως ακυρώσεως). Το ότι η ως άνω διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 473 έχει γενική εφαρμογή, καλύπτοντας και τις προβλεπόμενες από τον ΚΠοινΔ ή από ειδικούς ποινικούς νόμους προθεσμίες, συνάγεται και από το γεγονός ότι αυτή περιελήφθη στο κεφάλαιο του ΚΠοινΔ με τον τίτλο «ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ - ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ», ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

²⁶ ΕφΘεσσαλ 393/1993, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 122/1984, ΠοινΧρ ΛΔ', 724.

²⁷ Γρηγόρης Καλφάλης, ό.π., σελ. 65, Λάμπρος Μαργαρίτης, ό.π., σελ. 1422, ΔιατΕισΕφΑθ 533/1990, ΠοινΧρ Μ', 906.

δηλαδή, δεν μπορεί να αρνηθεί τη σύνταξη εκθέσεως της ασκούμενης προσφυγής ως εκπρόθεσμης, διότι ο νόμος προδιαγράφει συγκεκριμένα όργανα για την κρίση του εκπροθέσμου και επιπλέον, διότι η εκπρόθεσμη άσκηση μπορεί να είναι πλήρως δικαιολογημένη²⁸.

2.5. Τρόπος άσκησης της προσφυγής

2.5.1. Αρμόδια όργανα για την άσκηση της προσφυγής

Η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, το οποίο παραπέμπει απευθείας τον κατηγορούμενο στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου, ασκείται ενώπιον του γραμματέα της εισαγγελίας πρωτοδικών ή του γραμματέα του ειρηνοδικείου της διαμονής του, ο οποίος έχει υποχρέωση να το αναφέρει τηλεγραφικά στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, υποβάλλοντας ταυτόχρονα την έκθεση που συντάχθηκε.

Κατ' άρθρο 322 παρ. 1 ΚΠοινΔ, δύο είναι τα **αρμόδια όργανα για τη σύνταξη της έκθεσης της προσφυγής α) ο γραμματέας της εισαγγελίας πρωτοδικών και β) ο γραμματέας του ειρηνοδικείου της διαμονής του κατηγορουμένου**. Και ενώ ο προσδιορισμός των αρχών ενώπιον των οποίων μπορεί να προσβληθεί το κλητήριο θέσπισμα δείχνει να είναι σαφής και οριοθετημένος, με μία προσεκτικότερη προσέγγιση αναφύονται νέες διαστάσεις. Κατ' αρχάς θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι ως αρμόδιος «γραμματέας της εισαγγελίας πρωτοδικών» νοείται ο γραμματέας της εισαγγελίας πρωτοδικών που εξέδωσε το προσβαλλόμενο κλητήριο θέσπισμα (και όχι του τόπου διαμονής του κατηγορουμένου, όπως θα μπορούσε να συμπεράνει κάποιος με μία διαφορετική γραμματική ερμηνεία), αφού δεν θα μπορούσε να αφαιρεθεί από τα αρμόδια όργανα η αρχή εκείνη που εξέδωσε το πληττόμενο δικόγραφο και επιπροσθέτως, θα ήταν παράδοξο να επιλέξει ο νομοθέτης δύο αρμόδιες αρχές από τον τόπο διαμονής του προσφεύγοντος, ήτοι τον γραμματέα του ειρηνοδικείου και της εισαγγελίας του τόπου διαμονής του κατηγορουμένου.

Περαιτέρω, όπως έχει αναλυθεί ανωτέρω, η προσφυγή συνιστά ένα οιονεί ένδικο μέσο, στο οποίο εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις των ενδίκων μέσων, εφόσον δεν τροποποιούνται από τις διατάξεις των άρθρων 322 - 324 ΚΠοινΔ. Συνεπώς τίθεται το ερώτημα, κατά πόσο μπορεί να εφαρμοστεί αναλογικά η διάταξη του άρθρου 474 παρ. 1 ΚΠοινΔ κατά την οποία «Με την επιφύλαξη της παρ. 2 του

²⁸ Γρηγόρης Καλφάλης, *όπ.π.*, σελ. 66.

άρθρου 473, το ένδικο μέσο ασκείται με δήλωση στον γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση (ή το βούλευμα) ή στον γραμματέα του ειρηνοδικείου ή στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής που βρίσκεται στο εξωτερικό και στην περιφέρεια των οποίων κατοικεί ή διαμένει προσωρινά ο δικαιούμενος. Αν αυτός κρατείται στη φυλακή, η δήλωση μπορεί να γίνει και σε εκείνον που τη διευθύνει. ... Αν η έκθεση γίνει σε άλλον γραμματέα ή στον διευθυντή των φυλακών, αποστέλλεται αμέσως στον γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση». Έχει γίνει δεκτό, ότι η ως άνω διάταξη εφαρμόζεται αναλογικά και στην περίπτωση της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος και ως εκ τούτου, σε περίπτωση κρατούμενου προσώπου, η προσφυγή ασκείται **και ενώπιον του διευθυντή των φυλακών**, ενώ επί προσώπου κατοικούντος στην αλλοδαπή η προσφυγή μπορεί να ασκηθεί **ενώπιον του Έλληνα προξένου**. Αντιθέτως, είναι απαράδεκτη η προσφυγή που ασκείται σε Αστυνομικό Τμήμα²⁹.

Τα ίδια ως άνω όργανα είναι αρμόδια και για την υποβολή της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος από τον κατηγορούμενο ο οποίος παραπέμπεται στο ακροατήριο του τριμελούς εφετείου ως πρόσωπο ειδικής άλλως ιδιάζουσας δωσιδικίας. Στην περίπτωση αυτή, η προσφυγή κατά της απευθείας κλήσης μπορεί να ασκηθεί και στον γραμματέα της εισαγγελίας εφετών (άρθρο 322 παρ. 3 εδ. β' ΚΠοινΔ).

2.5.2. Διατυπώσεις άσκησης προσφυγής

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, για την άσκηση της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, ο νομοθέτης απαιτεί τη **σύνταξη εκθέσεως**. Στην παράγραφο 3, ωστόσο, δεν επαναλαμβάνει την ίδια γραμματική διατύπωση. Παρά το γεγονός, λοιπόν, ότι δεν προβλέπεται ρητά η σύνταξη έκθεσης για την άσκηση της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος που παραπέμπει τον κατηγορούμενο απευθείας στο ακροατήριο του τριμελούς εφετείου, γίνεται δεκτό ότι απαιτείται και σε αυτήν την περίπτωση, κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 474 παρ. 1 εδ. γ' ΚΠοινΔ³⁰, που επιβάλλει τη σύνταξη έκθεσης για τη δήλωση κάθε ενδίκου μέσου³¹. Περαιτέρω, έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι η προσφυγή κατά του

²⁹ Λάμπρος Μαργαρίτης, *όπ.π.*, σελ. 1423.

³⁰ «Για τη δήλωση συντάσσεται έκθεση που υπογράφεται από εκείνον που την υποβάλλει ή τον αντιπρόσωπό του».

³¹ Αργύριος Καρράς, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Συστηματική Ερμηνεία και Μεθολογική κατ' άρθρο Ανάπτυξη*, 3η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016, σελ. 603.

κλητηρίου θεσπίσματος μπορεί να ασκηθεί και προφορικά ή με κατάθεση δικογράφου³².

2.5.3. Άσκηση της προσφυγής με πληρεξούσιο

Η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, ως αναπτύχθηκε ανωτέρω η νομική φύση αυτής, αποτελεί οιονεί άλλως ειδικό ένδικο μέσο και συνεπώς εφαρμόζονται αναλογικώς οι διατάξεις των ενδίκων μέσων, εφόσον είναι συμβατές δεν έρχονται σε αντίθεση με τον τρόπο λειτουργίας και τον σκοπό της. Μία από αυτές είναι και η διάταξη του άρθρου 465 παρ. 1 ΚΠοινΔ, κατά την οποία «Ο διάδικος μπορεί να ασκήσει το ένδικο μέσο που του ανήκει, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω αντιπροσώπου που έχει εντολή κατά τους όρους του άρθρου 96 παρ. 1». Γίνεται, συνεπώς, δεκτό, κατ' αναλογική εφαρμογή της ως άνω διάταξης, ότι επιτρέπεται η άσκηση της προσφυγής με πληρεξουσιότητα που δίδεται και με απλή έγγραφη δήλωση κατά το άρθρο 96 παρ. 2 εδ. β' ΚΠοινΔ και με τις διατυπώσεις του άρθρου 42 παρ. 2 εδ. β' και γ' ΚΠοινΔ³³, πρέπει δε να προσαρτάται στην έκθεση της προσφυγής³⁴.

2.5.4. Παράβολο

Με την παράγραφο 3 του άρθρου 33 του Ν. 4055/12.3.2012 προστέθηκαν τα γ', ε', στ' και ζ' εδάφια του άρθρου 322 ΚΠοινΔ ως εξής «Ο προσφεύγων υποχρεούται να καταθέσει παράβολο υπέρ του Δημοσίου ποσού τριακοσίων (300) ευρώ. Το ύψος του ποσού αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αν δεν κατατεθεί το παράβολο, η προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη από τον εισαγγελέα εφετών. Σε περίπτωση που ο εισαγγελέας εφετών κάνει δεκτή την προσφυγή διατάσσει και την επιστροφή του παραβόλου στον καταθέσαντα αυτό». Με την παράγραφο 2β του άρθρου 93 του Ν. 4139/12.3.2013 προστέθηκε στην παράγραφο 1 του άρθρου 322 ΚΠοινΔ και το δ' εδάφιο ως εξής «Σε περίπτωση που η προσφυγή ασκείται από περισσότερους κατηγορουμένους, κατατίθεται μόνο ένα παράβολο», το οποίο καταλάμβανε και τις εκκρεμείς υποθέσεις. Συνεπώς, ο νομοθέτης επιτάσσει ποινή απαραδέκτου της προσφυγής σε περίπτωση που δεν

³² Έτσι Γρηγόρης Καλφέλης, *όπ.π.*, σελ. 56-61.

³³ «Το έγγραφο της πληρεξουσιότητας μπορεί να δοθεί και με απλή έγγραφη δήλωση. Η γνησιότητα της υπογραφής του εντολέα πρέπει να βεβαιώνεται από οποιαδήποτε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή ή δικηγόρο».

³⁴ Λάμπρος Μαργαρίτης, *όπ.π.*, σελ. 1423, Γρηγόρης Καλφέλης, *όπ.π.*, σελ. 66 επ.

κατατεθεί παράβολο υπέρ του δημοσίου ύψους τριακοσίων (300) ευρώ, ποσό το οποίο μπορεί ενδεχομένως και να αποτρέψει τον κατηγορούμενο από την άσκηση αυτού του νομίμου δικαιώματός του.

2.6. Περιεχόμενο της προσφυγής

Από την ανάγνωση της διάταξης του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, δεν προκύπτει ρητά ότι ο προσφεύγων κατά του κλητηρίου θεσπίσματος έχει υποχρέωση, επί ποινή απαραδέκτου, να διατυπώσει κάποιον ιδιαίτερο λόγο στη σχετική έκθεση. Ωστόσο, γίνεται δεκτό από τη νομολογία, ότι από τον συνδυασμό των διατάξεων 148, 153, 322 παρ. 1, 474 παρ. 2 και 476, προκύπτει ότι για να είναι παραδεκτή η άσκηση της προσφυγής θα πρέπει στην έκθεση με την οποία ασκείται το οιονεί άλλως ειδικό ένδικο μέσο να διατυπώνονται συγκεκριμένοι λόγοι, συγκεκριμένες αιτιάσεις, για τις οποίες αυτό ασκείται, διαφορετικά απορρίπτεται, αφού δεν υπάρχει δικονομική δυνατότητα αυτεπάγγελτης έρευνας. Η απουσία, δηλαδή, ορισμένης αιτίας, καθιστά την προσφυγή απαράδεκτη. Εάν στην έκθεση προσφυγής δεν περιέχεται λόγος ή λόγοι με τους οποίους προσβάλλεται το κλητήριο θέσπισμα, τότε η προσφυγή είναι απαράδεκτη. Οι ανύπαρκτοι λόγοι δεν μπορούν να συμπληρωθούν με άλλους αναφερόμενους σε υπόμνημα. Η έλλειψη αυτή, τότε μόνο μπορεί να συμπληρωθεί, όταν με την έκθεση συνυποβάλλεται έγγραφο που περιέχει τους λόγους ασκήσεως και το τελευταίο έγγραφο υποβάλλεται συγχρόνως και φέρει επ' αυτού έκθεση του αρμοδίου γραμματέως με υπογραφή, επί της ίδιας εκθέσεως, του προσφεύγοντος και του γραμματέως, οπότε δεν θεωρείται ότι συντρέχει περίπτωση απαράδεκτης αναφοράς της εκθέσεως σε ιδιαίτερο έγγραφο³⁵.

Η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος μπορεί να ασκηθεί για οποιονδήποτε λόγο, είτε νομικό όπως π.χ. επειδή έχει παραγραφεί το αξιόποινο της πράξης για την οποία παραπέμπεται ο προσφεύγων - κατηγορούμενος ή επειδή η υπόθεση εισάγεται σε καθ' ύλη αναρμόδιο δικαστήριο³⁶ είτε για ουσιαστικό όπως π.χ. επειδή οι ενδείξεις ενοχής δεν είναι επαρκείς για την παραπομπή του προσφεύγοντος.

³⁵ ΔιατΕισΕφΑθ 78/2006, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 1609/1995 ΠοινΧρ ΜΣΓ', 1025, ΑΠ 266/1996 ΠοινΧρ ΜΣΓ', 1641, ΑΠ 511/1997 ΠοινΧρ ΜΗ', 118, ΔιατΕφΘεσ 49/1991, Υπερ 1992, 155, ΔιατΕισΕφΠειρ 31/2002 ΠοινΧρ ΝΒ', 560, ΑΠ 612/1992, Υπερ 1992, 1138, ΑΠ 1700/1998, ΠοινΔικ 1998, 521, ΑΠ 753/2000, ΠοινΔικ 2000, 943, ΑΠ 1620/2000, ΠοινΔικ 2001, 337, ΑΠ 753/2000, ΠοινΔικ, 2000, 943, ΑΠ 1039/2000, ΠοινΔικ 2001, 1288, ΑΠ 1211/1994, ΠοινΧρ ΜΔ', 988.

³⁶ Έτσι Αργύριος Καρράς, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, 4^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011, σελ. 620, όμως σύμφωνα με ΔιατΕισΕφΘεσ 30/2004 «Την καθ' ύλην αναρμοδιότητα του Δικαστηρίου οφείλει να την ερευνήσει αυτεπαγγέλτως αυτό τούτο το Δικαστήριο όταν θα δικάσει την κατηγορία και

Το ζήτημα που ανέκυψε όσον αφορά το περιεχόμενο της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, είναι το κατά πόσον μπορούν οι ακυρότητες της προδικασίας³⁷ να αποτελέσουν παραδεκτούς λόγους προσφυγής κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ. Επ' αυτού του ζητήματος έχουν διατυπωθεί δύο αντίθετες μεταξύ τους απόψεις.

Κατά μία, λοιπόν, άποψη, έχει υποστηριχθεί ότι οι ακυρότητες της προδικασίας απαραδέκτως προβάλλονται με την προσφυγή του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, για τους εξής λόγους: Οι ακυρότητες (απόλυτες ή σχετικές) στην προδικασία προτείνονται είτε α) κατά κανόνα, **με αυτοτελή αίτηση** που υποβάλλεται στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, ανεξάρτητα προς τη διαδικασία των ενδίκων μέσων και παράλληλα προς αυτήν, η οποία υποβολή δεν υπόκειται σε προθεσμία είτε β) **με τη διαδικασία των ενδίκων μέσων**, οπότε η ακυρότητα έχει τη μορφή αιτίας κατά της δικαιοδοτικής κρίσης που προσβάλλεται με το ένδικο μέσο. Στην πράξη δε η διαδικασία κήρυξης των ακυροτήτων ταυτίζεται συχνά με την άσκηση των ενδίκων μέσων. Όπως έχει αναπτυχθεί ανωτέρω, η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος συνιστά ένα οιονεί άλλως ειδικό ένδικο μέσο για το οποίο εφαρμόζονται οι γενικές αρχές των ενδίκων μέσων με την επιφύλαξη τυχόν αντίθετης ρύθμισης που δεν είναι συμβατή με τη φύση και τη λειτουργία του θεσμού της προσφυγής. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 εδ. α' του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, ο εισαγγελέας εφετών στον οποίον υποβάλλεται η έκθεση προσφυγής έχει συγκεκριμένες αρμοδιότητες, ήτοι να απορρίψει την προσφυγή ή να διατάξει προανάκριση ή συμπλήρωση της προανάκρισης που προηγήθηκε, μετά την ολοκλήρωση της οποίας ή απορρίπτει την προσφυγή ή διατάσσει την υποβολή της υπόθεσης στο δικαστικό συμβούλιο. Συνεπώς, κατά τους υποστηρικτές της συγκεκριμένης άποψης, δεν προκύπτει από τη γραμματική ερμηνεία του άρθρου η αρμοδιότητα του εισαγγελέα εφετών να επιλαμβάνεται αρμοδίως επί ζητημάτων ακυρότητας. Εάν, λοιπόν, γινόταν δεκτό, ότι

όχι ο εισαγγελέας εφετών με την διαδικασία του άρθρου 322 του ΚΠοινΔ. Το λεγόμενον ότι οι λόγοι προσφυγής μπορούν να αναφέρονται σε οποιαδήποτε πραγματική ή νομική πλημμέλεια της παραπεμπτικής κρίσης του εισαγγελέα αναφέρεται στις νομικές προϋποθέσεις κατάφασης ενός εγκλήματος (προϋποθέσεις αντικειμενικής και υποκειμενικής υπόστασης της νομοτυπικής μορφής ενός εγκλήματος) και όχι μεταξύ των άλλων, στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου που θα επιληφθεί της εκδίκασης του προσβαλλομένου δια της προσφυγής κλητηρίου θεσπίσματος», ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

³⁷ Ο ΚΠοινΔ προβλέπει δύο είδη ακυροτήτων: την απόλυτη και τη σχετική ακυρότητα. Η πρώτη, υπάρχει όταν το ελάττωμα της αντίστοιχης δικονομικής πράξης μπορεί και οφείλει να λαμβάνεται υπόψη από το δικαστήριο ακόμη και αυτεπαγγέλτως σε κάθε στάση της δίκης, ενώ η δεύτερη, όταν αυτό οφείλει να προταθεί από τον εισαγγελέα ή κάποιον διάδικο και μάλιστα συχνά μέσα σε ορισμένη προθεσμία και ακριβέστερα έως ορισμένο σημείο στην εξέλιξη της ποινικής δίκης, Αργύριος Καρράς, ό.π., σελ. 342.

θα μπορούσε να προβληθεί ακυρότητα της προδικασίας με την άσκηση του οιονεί ή ειδικού ενδίκου μέσο της προσφυγής, η οποία υποβάλλεται ενώπιον του εισαγγελέα εφετών, ο οποίος ενεργεί ως δευτεροβάθμιο όργανο, θα έπρεπε σε αυτήν την περίπτωση είτε να κηρύξει την ακυρότητα των προσβαλλόμενων πράξεων της προδικασίας είτε να διατάξει την εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, προκειμένου να κηρυχθεί η εν λόγω ακυρότητα με βούλευμα. Ωστόσο, από το γράμμα του νόμου δεν προκύπτει ότι ο εισαγγελέας εφετών έχει οποιαδήποτε από αυτές τις αρμοδιότητες, συνεπώς, κατά την άποψη αυτή, και σε περίπτωση που προβεί σε μια τέτοια ενέργεια θα έχει υπερβεί θετικά την εξουσία του³⁸.

Από την άλλη τώρα πλευρά, υποστηρίζεται ότι επιτρέπεται η παράλληλη πρόταση της ακυρότητας τόσο αυτοτελώς σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 176 παρ. 1 ΚΠοινΔ, κατά την οποία αρμόδιο να κηρύξει την ακυρότητα των πράξεων της προδικασίας είναι το δικαστικό συμβούλιο όσο και μέσω ενός προβλεπόμενου ενδίκου μέσου. Εφόσον, λοιπόν, η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος συνιστά ένα ειδικό ένδικο μέσο, παραδεκτώς μπορεί να προταθεί ως λόγος προσφυγής η ακυρότητα πράξεων της προδικασίας³⁹. Σύμφωνα και με την υπ' αριθμ. 1/2008 απόφαση της ολομέλειας του Αρείου Πάγου έγιναν δεκτά τα ακόλουθα «... κατά το άρθρο 173 παρ. 2 του ΚΠοινΔ, από τις απόλυτες ακυρότητες που μνημονεύονται στο άρθρο 171, όσες αναφέρονται σε πράξεις της προδικασίας, μπορούν να προτείνονται ωσότου γίνει αμετάκλητη η παραπομπή στο ακροατήριο. Κατά δε το άρθρο 176 παρ. 1 του ίδιου Κώδικα, αρμόδιο να κηρύξει την ακυρότητα των πράξεων της προδικασίας είναι το δικαστικό συμβούλιο, ενώ των πράξεων της διαδικασίας στο ακροατήριο και της κύριας και της προπαρασκευαστικής, το δικαστήριο που αναλαμβάνει την εκδίκαση της κατηγορίας. Από τον συνδυασμό των διατάξεων αυτών συνάγεται ότι οι απόλυτες ακυρότητες της προδικασίας προτείνονται μέχρι την αμετάκλητη παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, διαφορετικά καλύπτονται, με αποτέλεσμα να μη μπορούν να ληφθούν υπόψη ούτε αυτεπαγγέλτως, αρμόδιο δε για την κήρυξη ή μη αυτών είναι το δικαστικό συμβούλιο. Αν οι ακυρότητες αυτές προτάθηκαν και απορρίφθηκαν από το δικαστικό συμβούλιο δεν μπορούν να επαναφερθούν και να προταθούν και πάλι ενώπιον του δικαστηρίου που αναλαμβάνει την εκδίκαση της κατηγορίας, αφού τούτο δεν έχει αρμοδιότητα να κηρύξει την ακυρότητα των πράξεων της προδικασίας. Ούτε

³⁸ Λάμπρος Μαργαρίτης, *όπ.π.*, σελ. 1424.

³⁹ Έτσι Αργύριος Καρράς, *όπ.π.*, σελ. 620.

έχει την εξουσία το δικαστήριο να παραπέμψει πάλι την υπόθεση στην ανάκριση προκειμένου να επαναληφθεί ή ακύρως διενεργηθείσα ανακριτική πράξη. Εξάλλου από τις διατάξεις του άρθρου 321 παρ. 1 και 4 του ΚΠοινΔ προκύπτει, ότι το κλητήριο θέσπισμα πρέπει επί ποινή ακυρότητας να περιέχει: α) το ονοματεπώνυμο και, αν παρίσταται ανάγκη και άλλα στοιχεία που καθορίζουν την ταυτότητα του κατηγορουμένου, β) τον προσδιορισμό του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου αυτός καλείται, γ) την χρονολογία, ημέρα της εβδομάδας και ώρα της εμφανίσεως αυτού, δ) τον ακριβή καθορισμό της πράξεως, για την οποία κατηγορείται και μνεία του προβλέποντας αυτήν άρθρου του ποινικού νόμου και ε) τον αριθμό του, την επίσημη σφραγίδα και την υπογραφή του εισαγγελέα ή του δημόσιου κατηγορούμενου ή του πταισματοδίκη κατά το άρθρο 27 παρ. 2. Τα ανωτέρω στοιχεία που πρέπει, επί ποινή ακυρότητας να περιέχει το κλητήριο θέσπισμα ορίζονται περιοριστικώς. Ακυρότητες της προδικασίας δεν αποτελούν λόγο ακυρότητας του κλητηρίου θεσπίσματος, αφού δεν ορίζεται τούτο από το νόμο. **Δύναται όμως ακυρότητα πράξεως της προδικασίας, εφόσον δεν προτάθηκε ενώπιον του δικαστικού συμβουλίου, να προταθεί με την κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ προσφυγή ενώπιον του εισαγγελέα εφετών, εφόσον συνάπτεται με τη βασιμότητα της παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο** (εάν λ.χ. η πραγματογνωμοσύνη διενεργήθηκε άκυρα ή ο κατηγορούμενος δεν εκλήθη προς απολογία). Στην περίπτωση αυτή, ο εισαγγελέας εφετών δύναται, εφόσον κρίνει ότι οι προτεινόμενοι λόγοι ακυρότητας της προδικασίας είναι βάσιμοι, ενώ από τα λοιπά στοιχεία δεν δικαιολογείται η παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, να διατάξει τη συμπλήρωση της διενεργηθείσας προανακρίσεως. Αν οι ακυρότητες της προδικασίας δεν προβλήθησαν δια της κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ προσφυγής ή οι προβληθείσες απορρίφθηκαν από τον εισαγγελέα εφετών, δεν επιδρούν επί του κύρους της δια κλητηρίου θεσπίσματος παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο και συνεπώς δεν δύναται να προβληθούν ενώπιον του δικαστηρίου ως λόγος ακυρότητας αυτής (δηλαδή, η ακυρότητα της προδικασίας δεν συνεπιφέρει και την ακυρότητα της παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο με κλητήριο θέσπισμα). Συνακόλουθα δεν έχει εξουσία το δικαστήριο να κηρύξει την ακυρότητα της δια κλητηρίου θεσπίσματος παραπομπής και να παραπέμψει και πάλι την

υπόθεση στην ανάκριση, προκειμένου να επαναληφθεί η ακύρωσ διενεργηθείσα ανακριτική πράξη ...»⁴⁰.

Σε συνέχεια του ανωτέρω ζητήματος, ένα ακόμη ερώτημα το οποίο προκύπτει είναι αν μπορεί να αποτελέσει περιεχόμενο της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος τυχόν ακυρότητα του ίδιου του κλητηρίου θεσπίσματος, κατ' άρθρο 321 ΚΠοινΔ. Από τον συνδυασμό των διατάξεων 174 παρ. 2 και 176 παρ. 1, η ακυρότητα του κλητηρίου θεσπίσματος δεν μπορεί να αποτελέσει παραδεκτή αιτίαση της προσφυγής του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, διότι αφορά σε πράξη της προπαρασκευαστικής διαδικασίας και ως τέτοια κρίνεται από το δικαστήριο που θα επιληφθεί της εκδίκασης της κατηγορίας⁴¹. Στόχος της εξεταζόμενης με την παρούσα εργασία προσφυγής, δεν είναι η προβολή της ακυρότητας του κλητηρίου θεσπίσματος, αλλά η αποφυγή της παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο για πράξη για την οποία προφανώς δεν θα έπρεπε να δικαστεί, είτε για νομικούς είτε για ουσιαστικούς λόγους, που όμως σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να αφορούν στην κατηγορία, ως αυτή περιγράφεται στο κλητήριο θέσπισμα. Συνεπώς, η προσφυγή δεν λειτουργεί ως μέσο προβολής της ακυρότητας του κλητηρίου θεσπίσματος, η οποία μπορεί να προβληθεί ενώπιον του ακροατηρίου πριν από την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας, αλλά ως μέσο άμυνας του κατηγορουμένου κατά της απευθείας παραπομπής του με στόχο την ανατροπή της παραπομπής αυτής. Τέλος, ούτε το συμβούλιο πλημμελειοδικών, στο οποίο έχει τη δυνατότητα να διατάξει την υποβολή της υπόθεσης ο εισαγγελέας εφετών, δεν έχει την αρμοδιότητα να κρίνει το κύρος του κλητηρίου θεσπίσματος⁴².

⁴⁰ Ομοίως ΔιατΕισΕφΔυτΣτερΕλλ 2/2014, ΔιατΕισΕφΘεσ 29/2013, ΔιατΕισΕφΑθ 101/2013, ΔιατΕισΕφΠειρ 64/2012, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁴¹ ΔιατΕισΕφΠειρ 15/2000 «Αι αιτιάσεις κατά του κύρους του κλητηρίου θεσπίσματος δεν δύνανται να προταθούν διά προσφυγής, δεδομένου ότι, αφορώσαι πράξεις της προπαρασκευαστικής επ' ακροατηρίω διαδικασίας, ανήκουν κατά τα άρθρα 174 παρ. 2 και 176 παρ. 1 ΚΠοινΔ εις την αρμοδιότητα του επιληφθησομένου της εκδίκασεως της κατηγορίας δικαστηρίου. Το συμβούλιο πλημμελειοδικών, εις ο έχει την δυνατότητα να διατάξη την υποβολήν της υποθέσεως ο εισαγγελεύς εφετών, δεν έχει αρμοδιότητα να κρίνη το κύρος του κλητηρίου θεσπίσματος και να κηρύξη την ακυρότητα τούτου. Συνεπώς, προσφυγή, περιέχουσα ως λόγον ασκήσεως αυτής την ακυρότητα του κλητηρίου θεσπίσματος, τυγχάνει απαράδεκτος», ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁴² ΔιατΕισΕφΛαρ 44/2001, ΔιατΕισΕφΠειρ 15/2000, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1. Η προσφυγή κατά της παραπομπής στο τριμελές πλημμελειοδικείο (ΚΠοινΔ 322 παρ. 1 και 2)

3.1.1. Δικαιούμενοι σε προσφυγή

Σύμφωνα με το άρθρο 322 παρ. 1 ΚΠοινΔ, ο κατηγορούμενος, ο οποίος κλητεύεται με κλητήριο θέσπισμα απευθείας στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου δικαιούται σε άσκηση προσφυγής. Συνεπώς, κατά τη γραμματική διατύπωση της διάταξης, είναι παραδεκτή η άσκηση προσφυγής ακόμη και αν το αδίκημα ή τα αδικήματα για τα οποία παραπέμπεται ο κατηγορούμενος ενώπιον του τριμελούς πλημμελειοδικείου υπάγονται στην αρμοδιότητα του πταισματοδικείου ή του μονομελούς πλημμελειοδικείου. Και αυτό διότι, το κριτήριο για την άσκηση της προσφυγής είναι η βαρύτητα του ακροατηρίου (τριμελές πλημμελειοδικείο), για το οποίο απαιτείται προσεκτικότερη προετοιμασία των εισαγόμενων υποθέσεων. Εδώ περιλαμβάνονται και οι περιπτώσεις παραπομπής στο τριμελές πλημμελειοδικείο με απευθείας κλήση των προσώπων ιδιάζουσας ή άλλως ειδικής δωσιδικίας, αφού σύμφωνα με τη διάταξη 112 παρ. 2 ΚΠοινΔ «Το τριμελές πλημμελειοδικείο δικάζει: 2) Τα πταίσματα των προσώπων που αναφέρονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 111 (πρόσωπα ειδικής δωσιδικίας)»⁴³.

Η δυνατότητα ωστόσο του κατηγορουμένου που παραπέμπεται για πταίσμα στο τριμελές πλημμελειοδικείο δεν ήταν πάντα αυτονόητη στην ελληνική νομολογία. Έτσι, αρχικά υιοθετήθηκε η γνώμη, ότι ήταν παραδεκτή η προσφυγή δικηγόρου, ο οποίος παραπέμφθηκε για ασήμαντη σωματική βλάβη στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου με απευθείας κλήση, με το σκεπτικό ότι το άρθρο 322 παρέχει το δικαίωμα της προσφυγής στον εισαγόμενο στο ως άνω δικαστήριο, ανεξάρτητα από το είδος του αδικήματος για το οποίο παραπέμπεται, αδιάφορα για τον εάν υφίσταται πταίσμα ή πλημμέλημα. Η άποψη αυτή όμως σύντομα παραμερίστηκε με τα εξής επιχειρήματα α) για τα πταίσματα δεν χορηγήθηκε από το νόμο το προσεγγιζόμενο οιονεί ένδικο μέσο ούτε στα πρόσωπα της κοινής ούτε της εξαιρετικής δωσιδικίας β) το δικαίωμα προσφυγής παρασχέθηκε για τα σοβαρότερα μόνο των πλημμελημάτων

⁴³ Αργύριος Καρράς, όπ.π., σελ. 614 με παραπομπές, Ιωάννης Ζησιάδης, *Ποινική Δικονομία*, Τόμος Β', Γ' έκδοση, Αφοί Π. Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 1976, σελ. 424.

και ασκείται, όπως και τα ένδικα μέσα, κατά πράξεων της προδικασίας, κατ' εξαίρεση και όχι κατά κανόνα γ) ο νομοθέτης δεν απέβλεπε στο δικαστήριο στο οποίο κλητεύεται ο κατηγορούμενος, αλλά στα αδικήματα της συνήθους αρμοδιότητας αυτού, δηλαδή στα πλημμελήματα που εκδικάζονται στο τριμελές πλημμελειοδικείο δ) η διαδικασία που προδιαγράφει το άρθρο 322 προσιδιάζει σε βαρύτερα πλημμελήματα και ε) η αντίθετη άποψη προσκρούει στη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας στον νόμο. Μετέπειτα νομολογιακή κατεύθυνση, βασιζόμενη στα ίδια ως άνω επιχειρήματα, προέβαλλε τον ισχυρισμό ότι δεν υπάρχει δυνατότητα χρησιμοποίησης της προσφυγής, όταν το πρόσωπο ιδιάζουσας δωσιδικίας καλείται απευθείας ενώπιον του τριμελούς πλημμελειοδικείου για πταισματική παράβαση. Από το 1984 και έπειτα ωστόσο, παρατηρείται και πάλι στροφή και γίνεται αποδεκτό ότι το άρθρο 322 περιορίζεται στην έκθεση των στοιχείων του νομότυπου τρόπου ενεργοποίησης της διαδικαστικής ευχέρειας προσβολής του κλητηρίου θεσπίσματος και συνεπώς επιτρέπεται ακόμη και για πταίσματα που εισήχθησαν στο τριμελές πλημμελειοδικείο⁴⁴.

Περαιτέρω, κατά το περιεχόμενο της παραγράφου 1 του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή, **αφού ενημερωθεί για την προανάκριση**. Μολονότι από τη γραμματική ερμηνεία της διάταξης θα μπορούσε να συναχθεί ότι δεν επιτρέπεται προσφυγή, όταν έχει ενεργηθεί μόνο προκαταρκτική εξέταση, ωστόσο έχει υποστηριχθεί ότι θα πρέπει να γίνει δεκτή η αντίθετη άποψη με τη σκέψη ότι ο νόμος στο σημείο αυτό αναφέρεται στη συνήθη περίπτωση της απευθείας παραπομπής στο ακροατήριο ύστερα από ενέργεια προανάκρισης και δεν ήθελε να αποκλείσει τη δυνατότητα της προσφυγής **και όταν γίνεται απευθείας παραπομπή μετά την προκαταρκτική εξέταση**. Άλλωστε η άποψη αυτή ενισχύεται

⁴⁴ Γρηγόρης Καλέλης, ό.π., σελ. 36-38 με παραπομπές, ΔιατΕισΕφΠατρών 60/1991 σύμφωνα με την οποία «η προσφυγή αυτή ησκήθη παραδεκτώς, καίτοι στρέφεται κατά κλητηρίου θεσπίσματος, δι' ου παραπέμπεται ενώπιον του τριμελούς πλημμελειοδικείου επί πταίσματι, πρόσωπον απολαύον ιδιαιρούσης δικαιοδοσίας και συγκεκριμένως δικηγόρος. Τούτο εναργώς προκύπτει εκ της διατάξεως του άρθρου 322 παρ. 1 ΚΠΔ, καθ' ην «ο κατηγορούμενος, ο δια κλητηρίου θεσπίσματος κλητευθείς απευθείας εις το ακροατήριον του τριμελούς πλημμελειοδικείου δικαιούται ... να προσφύγει ... εις τον αρμόδιο εισαγγελέα των εφετών ...». Δηλαδή καθίσταται σαφές, ότι μοναδική προϋπόθεσις δια το παραδεκτόν της προσφυγής είναι η δι' απευθείας κλήσεως παραπομπή εις το ακροατήριον του τριμελούς πλημμελειοδικείου, ανεξαρτήτως της βαρύτητος της αξιοποιούσης πράξεως δι' ην λαμβάνει χώραν η παραπομπή του κατηγορουμένου εις το Δικαστήριον τούτο. Επομένως παραδεκτώς ασκείται προσφυγή κατά κλητηρίου θεσπίσματος, υπό προσώπου το οποίον απολαύει ιδιαιρούσης δικαιοδοσίας, καίτοι τούτο παρεπέμφθη δι' απευθείας κλήσεως ενώπιον του τριμελούς Πλημμελειοδικείου, ίνα δικασθή επί πταίσματι. Αυτή είναι η πλέον ορθή και κρατούσα εν τη νομολογία και τη επιστήμη άποψις», ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΔιατΕισΕφΠειρ 110/2009, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

σοβαρά και από τη διατύπωση των παραγράφων 2 και 3, κατά τις οποίες ορίζεται ρητά ότι ο εισαγγελέας ή το συμβούλιο εφετών μπορούν, αποφασίζοντας για την περαιτέρω τύχη της προσφυγής, να διατάξουν προανάκριση, δηλαδή ενέργεια που προφανώς αναφέρεται σε υποθέσεις στις οποίες προηγουμένως δεν είχε διεξαχθεί τέτοιας μορφής ανάκριση⁴⁵. Τέλος, το ίδιο δικαίωμα έχει και ο κατηγορούμενος, ο οποίος κλητεύεται απευθείας στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου για πλημμέλημα με τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών και του ανακριτή μετά την περάτωση της κύριας ανάκρισης, κατ' άρθρο 308 παρ. 3 εδ α', γ' ΚΠοινΔ.

3.1.2. Δικαιοδοσία εισαγγελέα εφετών (άρθρο 322 παρ. 2 ΚΠοινΔ)

Η προσφυγή που ασκεί ο κατηγορούμενος που κλητεύθηκε απευθείας με κλητήριο θέσπισμα ενώπιον του ακροατηρίου του τριμελούς πλημμελειοδικείου απευθύνεται στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών, κατ' άρθρο 322 παρ. 1 εδ. α' ΚΠοινΔ. Ο εισαγγελέας εφετών οφείλει να αποφασίσει μέσα σε δέκα (10) ημέρες, αφότου περιέλθει σε αυτόν η έκθεση προσφυγής. Ενόψει, ωστόσο, της σπουδαιότητας του ελέγχου της υπόθεσης από τον εισαγγελέα για την παραπομπή ή όχι του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η δεκαήμερη προθεσμία, που του παρέχεται από τον νόμο για να αποφασίσει, δεν είναι αποκλειστική αλλά απλώς επιτακτική⁴⁶. Η ενεργοποίηση της προσφυγής, συνεπάγεται τη μεταβίβαση της υπόθεσης στον εισαγγελέα εφετών και την αναστολή της εκδίκασης της κατηγορίας έως ότου το αρμόδιο αυτό όργανο κρίνει τη βασιμότητα του οιοσδήποτε ειδικού ενδίκου μέσου. Ειδικότερα, ο εισαγγελέας εφετών έχει τη δυνατότητα α) να απορρίψει την προσφυγή β) να την κάνει δεκτή και γ) να διατάξει προανάκριση ή συμπλήρωση της προανάκρισης ή κύρια ανάκριση. Αναλυτικότερα:

3.1.2.1. Απόρριψη της προσφυγής

Ο εισαγγελέας εφετών έχει τη δυνατότητα να απορρίψει την ασκηθείσα ενώπιόν του προσφυγή ως **τυπικά απαράδεκτη**, λόγω μη τήρησης, δηλαδή, των νομίμων διατυπώσεων για την άσκηση αυτής. Αυτό μπορεί να συμβεί λ.χ. α) όταν δεν υπάρχει ενεργητική νομιμοποίηση για την άσκηση της προσφυγής, δηλαδή, το

⁴⁵ Αργύριος Καρράς, όπ.π., σελ. 614 με παραπομπές.

⁴⁶ Αργύριος Καρράς, όπ.π., σελ. 621, Λάμπρος Μαργαρίτης, όπ.π., σελ. 1428.

κρίσιμο δικαίωμα ασκείται από άλλο άτομο και όχι από τον κατηγορούμενο, β) όταν η απαραίτητη έκθεση της ασκήσεως συντάσσεται από αναρμόδιο γραμματέα γ) όταν δεν τηρούνται οι νόμιμες διατυπώσεις που ορίζει ο νόμος⁴⁷, δ) όταν η προσφυγή ασκείται και σε άλλες περιστάσεις, πέραν εκείνων που απαριθμούνται στο άρθρο 322 ΚΠοινΔ, ε) όταν δεν υπάρχει νομότυπη εντολή του προσφεύγοντα προς τον υπογράφοντα την προσφυγή υπογράφοντα δικηγόρο και δεν προσκομίζεται εντός της νόμιμης προθεσμίας νέο, έγκυρο πληρεξούσιο^{48,49} στ) όταν ο προσφεύγων δεν καταθέσει μαζί με την προσφυγή του το απαιτούμενο παράβολο υπέρ του Δημοσίου ύψους τριακοσίων (300) ευρώ.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν και άλλες δύο περιπτώσεις απαραδέκτου της προσφυγής α) όταν η προσφυγή ασκείται εκπρόθεσμα και β) όταν απαγορεύεται με ειδική διάταξη. Σύμφωνα με το άρθρο 324 ΚΠοινΔ «Οι διατάξεις του άρθρου 322 δεν εφαρμόζονται αν η προσφυγή ασκήθηκε εκπρόθεσμα ή αν απαγορεύεται με ειδική διάταξη. Αν εκείνος που ασκεί την προσφυγή έχει αντιρρήσεις, μπορεί να τις προβάλει μόνο στο δικαστήριο που δικάζει. Αν το δικαστήριο δεχθεί τις αντιρρήσεις, κηρύσσει απαράδεκτη την εισαγωγή της υπόθεσης, ωστόσο αποφανθεί για την προσφυγή ο εισαγγελέας εφετών». Η ανωτέρω εξαίρεση από τα ισχύοντα γενικώς επί προσφυγής θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά με τον Ν. 5109/1931. Αφορά στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης άσκησης της προσφυγής ως και της απαγορεύσεως της άσκησης αυτής με ειδικούς νόμους. Σκοπεί δε στην αποτροπή της στρεψοδικίας και της παρέλκυσης της δίκης, οι οποίες επιτυγχάνονται

⁴⁷ ΔιατΕισΕφΛαρ 97/2007 «Η έλλειψη τήρησης του εγγράφου αυτού τύπου καθιστά την άσκηση του οιοινεί τούτου ενδίκου μέσου ανυπόστατη διαδικαστική πράξη και έτσι δεν επέρχεται η έννομος συνέπεια της εξέτασης της βασιμότητας του οιοινεί ενδίκου μέσου», ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁴⁸ ΔιατΕισΕφΠειρ 7/1997 «... η προσφυγή δύναται να ασκηθεί και δι' αντιπροσώπου έχοντος σχετικήν προς τούτο εντολήν. Η εντολή δύναται να χορηγηθεί και δι' απλής εγγράφου δηλώσεως, βεβαιούμενης της γνησιότητας της υπογραφής του εντολέως υφ' οιασδήποτε δημοσίας, δημοτικής ή κοινοτικής αρχής ή δικηγόρου. Εις περίπτωσιν ελλείψεως τιαύτης βεβαιοσεως περί της γνησιότητος της υπογραφής του εντολέως, το χορηγηθέν υπό τούτου εις τον αντιπρόσωπον πληρεξούσιον προς άσκησιν προσφυγής στερείται παντός κύρους. Εν προκειμένω, ως ελέχθη, οι προσφεύγοντες ... δια της από 16 Δεκεμβρίου 1996 απλής εγγράφου δηλώσεως των παρέσχον εις τον δικηγόρον ... την εντολήν, όπως ασκήση προσφυγήν κατά του ανωτέρω κλητηρίου θεσπίσματος. Επί τη βάσει τη δηλώσεως αυτής ο ρηθείς δικηγόρος ήσκησε τας προδιαληφθείσας πρόσφυγας. Η γνησιότης όμως της υπογραφής των προσφευγόντων επί της εγγράφου ταύτης δηλώσεως των δεν εβεβαιώθη υπό τινός δημοσίας, δημοτικής ή κοινοτικής αρχής ή δικηγόρου. Τιοιουτοτρόπως η παρασχεθείσα υπό τούτων εντολή εις τον δικηγόρον ... προς άσκησιν προσφυγής στερείται παντός κύρους. Σημειωτέον ότι εντός εικοσαήμερου προθεσμίας από της ασκήσεως των προσφυγών δεν προσεκομίσθη έτερον έγκυρον πληρεξούσιον διά την άσκησιν αυτών υπό του ως άνω δικηγόρου, ο οποίος ενήργησεν ως αντιπρόσωπος των προσφευγόντων. Εν όψει τούτου καθίσταται σαφές, ότι αι ασκηθείσαι προσφυγαί τυγχάνουν απαράδεκτοι. ... δέον όπως, ... απορριφθούν αι υπό κρίσιν προσφυγαί ως απαράδεκτοι», ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁴⁹ Γρηγόρης Καφέλης, όπ.π., σελ. 74, Λάμπρος Μαργαρίτης, όπ.π., σελ. 1418.

με την προπετή άσκηση εκπρόθεσμων και απαγορευμένων προσφυγών. Με την ανωτέρω διάταξη, η εκπρόθεσμη και απαγορευμένη προσφυγή δεν αναστέλλει την εισαγωγή της υποθέσεως στο ακροατήριο και δεν κωλύει την εκδίκαση αυτής, δυναμένου του προσφεύγοντος, εάν έχει αντιρρήσεις, να τις προβάλλει ενώπιον του δικάζοντος την υπόθεση δικαστηρίου. Ωστόσο, **η διάταξη αυτή δεν αποκλείει τη γενική αρμοδιότητα την οποία έχει ο εισαγγελέας εφετών επί της ασκηθείσας προσφυγής, ο οποίος δύναται, εφόσον υφίστανται περιθώρια χρόνου από της εκδικάσεως της υποθέσεως για έγκαιρη απόφαση, να αποφανθεί αυτός με διάταξη του επί της εκπρόθεσμης ή απαγορευμένης προσφυγής**⁵⁰. Μόνον δε όταν υπάρχει στενότητα χρόνου ο εισαγγελέας εφετών παραπέμπει την εκπρόθεσμη ή απαγορευμένη προσφυγή στο Δικαστήριο που εκδικάζει την υπόθεση, προκειμένου το τελευταίο να αποφανθεί επί των τυχόν προβαλλομένων υπό του προσφεύγοντος αντιρρήσεων. Δεν υπάρχει κανένας άλλος δικαιολογητικός λόγος για απόκλιση από τον γενικό κανόνα, ότι επί του απαραδέκτου του ενδίκου μέσου οφείλει να κρίνει το δικαστικό εκείνο όργανο, το οποίο είναι αρμόδιο να αποφανθεί και επί της ουσίας αυτού (άρθρο 476 παρ. 1 ΚΠοινΔ), αφού η κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ ασκούμενη προσφυγή αποτελεί, κατά τα ως άνω εκτεθέντα, οιονεί άλλως ειδικό ένδικο μέσο^{51,52}. Συνεπώς, ο εισαγγελέας εφετών δύναται να απορρίψει, ως απαράδεκτη, προσφυγή κατά κλητηρίου θεσπίσματος, η οποία ασκήθηκε εκπρόθεσμα ή απαγορεύεται με ειδική διάταξη νόμου.

Περαιτέρω, ο εισαγγελέας εφετών δύναται να απορρίψει την προσφυγή και ως **νομικά ή ουσιαστικά αβάσιμη**, αν από τη μελέτη της υπόθεσης θεωρεί ότι προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου και συνεπώς η παραπομπή του είναι αιτιολογημένη⁵³.

Σε κάθε περίπτωση, είτε η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος απορριφθεί ως τυπικά απαράδεκτη είτε ως νομικά ή ουσιαστικά αβάσιμη, η υπόθεση

⁵⁰ ΔιατΕισΕφΠατρών 17/1993, Υπερ 1994, 644, ΔιατΕισΕφΠειρ 25/2000, Υπερ 2000, 1280, ΔιατΕισΕφΝαυπλίου 16/1975, ΠοινΧρ ΚΕ', 595, ΔιατΕισΕφΚρήτης 13/1973, ΠοινΧρ ΚΓ', 588, ΑΠ 214/2000, ΠοινΧρ Ν', 542, αντιθέτως όμως ΔιατΕισΕφΑθ 533/1990, ΠοινΧρ Μ', 906, και ΔιατΕισΕφΑιγαίου 1494/1990, Υπερ 1992, 681.

⁵¹ Η ορθότητα της υποστηριζόμενης αυτής άποψης, περί **παραλλήλου αρμοδιότητος του εισαγγελέως εφετών προς απόφαση και επί των ως άνω λόγων απαραδέκτου της προσφυγής** έχει εγκαίρως επισημανθεί από τη θεωρία βλ. Αντώνιο Στάικο, *Επίτομος Ερμηνεία Ελληνικής Ποινικής Δικονομίας*, τ. Β', εκδόσεις Παπαδογιάννης, Αθήνα, 1952, σελ. 431, Γρηγόρης Καλφέλης, *όπ.π.*, σελ. 173 επ.

⁵² ΔιατΕισΕφΑθ 654/2011, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁵³ Γρηγόρης Καλφέλης, *όπ.π.*, σελ. 75, Λάμπρος Μαργαρίτης, *όπ.π.*, σελ. 1418

εισάγεται πλέον απερίσπαστα στο ακροατήριο, χωρίς ωστόσο αυτό να συνεπάγεται αυτομάτως και την ορθότητα των ενεργειών του εισαγγελέως πλημμελειοδικών που συνέταξε το κλητήριο θέσπισμα, αφού η υπό κρίση προσφυγή π.χ. θα μπορούσε να έχει απορριφθεί από τον εισαγγελέα εφετών ως τυπικά απαράδεκτη, επειδή δεν τηρήθηκαν οι νόμιμες διατυπώσεις, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι οι προτασόμενοι με αυτήν ισχυρισμοί δεν ευσταθούν⁵⁴.

3.1.2.1.1. Η επίδοση της απορριπτικής διάταξης και η προθεσμία εμφάνισης του κατηγορουμένου

Η διάταξη του εισαγγελέα εφετών που απορρίπτει την προσφυγή **επιδίδεται στον κατηγορούμενο σύμφωνα με τα άρθρα 155 επ. ΚΠοινΔ**. Η επίδοση γίνεται με παράδοση της διάταξης στα χέρια του κατηγορουμένου από ποινικό ή δικαστικό επιμελητή ή, σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, από όργανο της δημόσιας δύναμης ή από τον πρόεδρο ή τον γραμματέα της κοινότητας ή τον υπάλληλο του δήμου ο οποίος έχει οριστεί για τον σκοπό αυτόν με απόφαση του δημάρχου. Συνεπώς, αν ο κατηγορούμενος δεν βρίσκεται στον τόπο κατοικίας του (ή διαμονής του ή του καταστήματος ή του εργαστηρίου ή του γραφείου όπου ασκεί το επάγγελμά του) εγχειρίζεται η διάταξη σε κάποιον από εκείνους που διαμένουν μαζί του ή στους οικιακούς βοηθούς του ή στον θυρωρό της πολυκατοικίας που μένει ή σε κάποιον από όσους είναι στο κατάστημα ή στο εργαστήριο ή στο γραφείο. Σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος απουσιάζει από τον τόπο κατοικίας του και η διαμονή του είναι άγνωστη, τότε εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 156 ΚΠοινΔ και η επίδοση της διάταξης γίνεται στη σύζυγό του ή ακολούθως, αν δεν υπάρχει σύζυγος, στα πρόσωπα που ρητά ορίζει το εν λόγω άρθρο. Αναλόγως εφαρμόζονται και οι λοιπές διατάξεις περί επιδόσεων, σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος είναι στρατιωτικό ή ανήκει στο εμπορικό ναυτικό κ.ο.κ.

Σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 322 ΚΠοινΔ «Αν από την επίδοση έως τη δικάσιμο που ορίστηκε αρχικά μεσολαβεί τουλάχιστον το μισό της προθεσμίας που χρειάζεται για την κλήτευση, ο κατηγορούμενος έχει υποχρέωση να εμφανιστεί σε αυτήν για να δικαστεί χωρίς άλλη κλήτευση». Κατ' αρχάς, θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατ' άρθρο 166 ΚΠοινΔ «Όπου ειδική διάταξη νόμου δεν ορίζει διαφορετικά, η προθεσμία εμφάνισης των διαδίκων ... ορίζεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες. Αν ο κλητευόμενος διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης

⁵⁴ Γρηγόρης Καλφέλης, *όπ.π.*, σελ. 75.

διαμονής, η προθεσμία αυτή είναι τριάντα (30) ημερών αν η διαμονή του βρίσκεται σε χώρα της Ευρώπης ή της Μεσογείου και εξήντα (60) ημέρες σε κάθε άλλη περίπτωση. Η προθεσμία αρχίζει από την επομένη της επίδοσης και λήγει την προηγούμενη της ημέρας της δικασίμου». Η μη τήρηση των ως άνω προθεσμιών συνεπάγεται την ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο. Συνεπώς, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 166 ΚΠοινΔ για τη νόμιμη κλήτευση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο απαιτείται η μεσολάβηση δεκαπέντε (15) καθαρών ημερών από την επίδοση έως και την ημερομηνία της δικασίμου. Εν προκειμένω, όσον αφορά την επίδοση της απορριπτικής διάταξης επί της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, αν αυτή (η απορριπτική διάταξη) επιδοθεί στον κατηγορούμενο **τουλάχιστον οκτώ (8) καθαρές ημέρες πριν από την αρχικώς ορισθείσα δικάσιμο**, τότε η επιδοθείσα διάταξη επέχει στην ουσία θέση νόμιμης κλήτευσης και ο κατηγορούμενος οφείλει να εμφανιστεί στο ακροατήριο κατά την ως άνω ορισθείσα ημερομηνία για να δικαστεί, χωρίς άλλη κλήτευση. Συνεπώς, αν ο κατηγορούμενος δεν εμφανισθεί στο ακροατήριο παρά το γεγονός ότι του επιδόθηκε η απορριπτική διάταξη επί της προσφυγής του τουλάχιστον οκτώ (8) ημέρες πριν τη δικάσιμο, ο προσφεύγων δικάζεται σαν να ήταν παρών, κατ' άρθρο 340 παρ. 3 ΚΠοινΔ. Κι αυτό γιατί η νομιμότητα της κλητεύσεώς του, στην τελευταία περίπτωση, διατυπώνεται ρητά στο άρθρο 322 παρ. 2 εδ. δ'⁵⁵. Αντιθέτως, αν η απορριπτική διάταξη του εισαγγελέα εφετών δεν επιδοθεί μέσα στην ανωτέρω προθεσμία των τουλάχιστον οκτώ (8) καθαρών ημερών πριν από τη δικάσιμο, η συζήτηση της υπόθεσης στην αρχικά ορισθείσα δικάσιμο ματαιώνεται⁵⁶, ορίζεται νέα δικάσιμος και ο κατηγορούμενος κλητεύεται ξανά, με επίδοση κλήσεως προς εμφάνιση, κατά την κρατούσα άποψη, η οποία ως προς την αξιόποινη πράξη, αναφέρεται στο προεπιδοθέν κλητήριο θέσπισμα, κατά του οποίου δεν χωρεί νέα άσκηση προσφυγής. Με την επίδοση, δηλαδή, κλήσης προς εμφάνιση αντί νέου κλητηρίου θεσπίσματος, αποκόπτεται ριζικά η άσκηση νέας προσφυγής, η οποία προβλέπεται μόνο κατά του κλητηρίου θεσπίσματος. Ωστόσο, ακόμη και επιδιδόταν νέο κλητήριο θέσπισμα, η άσκηση νέας προσφυγής θα ήταν απαράδεκτη, επί τη βάση του γενικά ισχύοντος

⁵⁵ Σε αυτήν την περίπτωση βέβαια μπορεί ο κατηγορούμενος να υποβάλει αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας, κατ' άρθρο 341 ΚΠοινΔ.

⁵⁶ Παρατηρούμε, συνεπώς, ότι ακόμη και στην περίπτωση που εκδοθεί απορριπτική διάταξη επί της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, η μη έγκαιρη επίδοσή της στην προθεσμία που τάσσει ο νόμος, επιφέρει ανασταλτικό αποτέλεσμα, που έγκειται στη μη διεξαγωγή της δίκης κατά ορισμένο δικάσιμο.

κανόνα επί των ενδίκων μέσων *ne bis in idem*, της βασικής αρχής του δικονομικού δικαίου ότι τα ένδικα μέσα ασκούνται μία φορά⁵⁷.

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση για τη δικαιοδοσία του εισαγγελέα εφετών να εκδώσει απορριπτική διάταξη επί της προσφυγής που ασκήθηκε κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί και το ερώτημα που έχει απασχολήσει τη θεωρία και τη νομολογία, αναφορικά με το αν είναι δυνατή ή όχι η ανάκληση των απορριπτικών εισαγγελικών διατάξεων, ως αυτές αναπτύχθηκαν ανωτέρω. Εν προκειμένω, έχουν αναπτυχθεί και υποστηριχθεί και οι δύο αντίθετες μεταξύ τους απόψεις. Σύμφωνα, λοιπόν, με την πρώτη άποψη, η απορριπτική διάταξη του εισαγγελέα εφετών επί της προσφυγής κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ, μπορεί να ανακληθεί αν εμφανιστούν νέα πραγματικά γεγονότα ή νέα αποδεικτικά στοιχεία με την αιτιολογία α) ότι η υπό κρίση εισαγγελική διάταξη έχει προπαρασκευαστικό χαρακτήρα⁵⁸ ή β) διότι παράγει προσωρινό δεδικασμένο, αφού συνιστά δικονομική πράξη που δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα και κατ' επέκταση δύναται να ανακληθεί⁵⁹. Κατά την αντίθετη, ωστόσο, άποψη, μία τέτοια απορριπτική διάταξη του εισαγγελέα εφετών δεν μπορεί να ανακληθεί κι αυτό διότι με την απόρριψη της προσφυγής καθίσταται αμετάκλητη η παραπομπή του προσφεύγοντος στο ακροατήριο⁶⁰.

3.1.2.2. Αποδοχή της προσφυγής

Ο εισαγγελέας εφετών ενώπιον του οποίου ασκείται η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, εάν κρίνει το νόμω και ουσία βάσιμο της προσφυγής καθώς και το ότι από τη μελέτη της υπόθεσης εξάγεται ότι δεν προκύπτουν επαρκείς

⁵⁷ Έτσι Νικόλαος Ανδρουλάκης, *όπ.π.*, σελ. 409 με την εκεί υποσημείωση υπ' αριθμ. 468, Λάμπρος Μαργαρίτης, *όπ.π.*, σελ. 1420, αντίθετα Γρηγόρης Καλφάλης, *όπ.π.*, σελ. 79 επ., ο οποίος υποστηρίζει ότι είναι δικονομικά συνεπέστερη η επίδοση κλητηρίου θεσπίσματος, για τον λόγο ότι η κλήση προς εμφάνιση προϋποθέτει πάντα την έκδοση βουλεύματος του αρμοδίου συμβουλίου, κατά του οποίου δεν επιτρέπεται η άσκηση νέας προσφυγής.

⁵⁸ Η άποψη ότι οι απορριπτικές εισαγγελικές διατάξεις έχουν τον χαρακτήρα απλών προπαρασκευαστικών πράξεων, επειδή δήθεν δεν αποφαίνονται τελικά για την ουσία της υπόθεσης, έχει επικριθεί, με το σκεπτικό ότι με την απόρριψη της προσφυγής καθίσταται αμετάκλητη πλέον η παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο, συνεπώς, μολονότι δεν δημιουργούν δεδικασμένο, δεν μπορούν να ανακαλούνται από τον εισαγγελέα λόγω εμφάνισης νέων πραγματικών γεγονότων ή νέων αποδεικτικών στοιχείων, έτσι Αργύριος Καρράς, *όπ.π.*, σελ. 617.

⁵⁹ ΔιατΕισΕφΘεσ 174/1998 «Γίνεται δεκτό και νομολογιακά (βλ. ΔιατΕισΕφΘεσ 29/1985, ΠοινΧρ 1986.956) και θεωρητικά (βλ. Καλφάλη, Η προσφυγή κατά της απευθείας κλήσεως, 1990, σελ. 133) ότι οι κατ' άρθρο 322 παρ. 2 ΚΠοινΔ εκδιδόμενες διατάξεις του εισαγγελέα εφετών μπορούν, ενόψει του ότι παράγουν προσωρινό μόνο δεδικασμένο και συνιστούν μη υποκειμένες σε ένδικα μέσα ιδιόμορφες δικονομικές πράξεις (βλ. ΑΠ 643/1983, ΝοΒ 1983.582), να ανακληθούν αν από οποιοδήποτε λόγο επιβάλλεται διαφορετική εκτίμηση του πράγματος», ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁶⁰ Βλ. Λάμπρος Μαργαρίτης, *όπ.π.*, σελ. 1420.

ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, δύναται να κάνει δεκτή την προσφυγή.

Επαρκείς ενδείξεις ενοχής θεωρείται ότι υπάρχουν, όταν πιθανολογείται η ενοχή του κατηγορουμένου ή όταν από το αποδεικτικό υλικό που συγκεντρώθηκε προκύπτει με βεβαιότητα ότι το δικαστήριο θα πρέπει να επιληφθεί και να υποβάλει στη δοκιμασία της επ' ακροατηρίω διαδικασίας τα πραγματικά περιστατικά στα οποία αυτές στηρίζονται. Αντιθέτως, οι ενδείξεις ενοχής δεν θεωρούνται σοβαρές, όταν, αυτές καθαυτές κρινόμενες, δεν πιθανολογούν σοβαρά την ενοχή του κατηγορουμένου και κλονίζονται από άλλα αποδεικτικά στοιχεία που είναι επαρκή για να οδηγήσουν το δικαστήριο στην απαλλαγή του⁶¹, δηλαδή, όταν από το αποδεικτικό υλικό που συγκεντρώθηκε, προκύπτει με βεβαιότητα ότι το δικαστήριο δεν θα έχει ένα «άξιον λόγου» αντικείμενο⁶².

Στην ως άνω περίπτωση, κατά την οποία ο εισαγγελέας εφετών διαπιστώνει το νόμο και ουσία βάσιμο της προσφυγής σε συνδυασμό με την έλλειψη επαρκών ενδείξεων ενοχής για παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, έχει το δικαίωμα να υποβάλει την υπόθεση στο δικαστικό συμβούλιο πλημμελειοδικών, χωρίς να χρειάζεται να προηγηθεί προανάκριση ή συμπλήρωση της ενεργηθείσας προανάκρισης ή κύρια ανάκριση, όπως θα μπορούσε να υποθέσει κάποιος από τη γραμματική διατύπωση των εδαφίων α' και β' της παρ. 2 του άρθρου 322 ΚΠοινΔ (στα οποία δεν γίνεται λόγος για δυνατότητα άμεσης εισαγωγής στο δικαστικό συμβούλιο). Και αυτό γιατί θα αποτελούσε άσκοπη ταλαιπωρία των ανακριτικών υπαλλήλων αλλά και παράταση της αγωνίας του κατηγορουμένου, για τον οποίον προκύπτει ευθέως ότι δεν υπάρχουν υπόνοιες ενοχής του ή ότι δεν είναι επαρκείς⁶³. Αυτός εξάλλου είναι ο σκοπός της προσφυγής του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, η αποτροπή της άτοπης εισαγωγής σε δίκη που συνεπάγεται την άδικη ταλαιπωρία και τον διασυρμό του κατηγορουμένου. Το γεγονός ότι κατά τη γραμματική ερμηνεία της παρ. 2 εδ. α' και β' της διάταξης 322 ΚΠοινΔ, η οποία προβλέπει τις συνηθέστερες περιπτώσεις, κατά τις οποίες χρειάζεται να συγκεντρωθεί περισσότερο υλικό, προκειμένου να μπορέσει ο εισαγγελέας εφετών να εκτιμήσει ορθότερα την ύπαρξη ή μη επαρκών ενδείξεων ενοχής, δεν σημαίνει ότι η δυνατότητα αυτή έχει αναγορευθεί σε απαραίτητο στάδιο άσκησης της δικαιοδοσίας του εισαγγελέα εφετών και ότι ο

⁶¹ ΟΛΑΠ 9/2001, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁶² Λάμπρος Μαργαρίτης, *όπ.π.* σελ. 1419.

⁶³ Έτσι Αργύριος Καρράς, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Συστηματική Ερμηνεία και Μεθολογική κατ' άρθρο Ανάπτυξη*, 3η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016, σελ. 605.

τελευταίος δεν δύναται να παραπέμψει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, απευθείας στην περίπτωση κατά την οποία κρίνει ότι η εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο γίνεται, από εσφαλμένη εκτίμηση, χωρίς να υπάρχουν προδήλως επαρκείς υπόνοιες ενοχής⁶⁴. Η προσέγγιση αυτή επιβεβαιώνεται πλήρως και από τη νομολογία⁶⁵.

Πιο συγκεκριμένα, ο εισαγγελέας εφετών που κάνει δεκτή την προσφυγή κατά τα ως άνω αναπτυσσόμενα, δικαιούται, όταν η υπόθεση είναι ώριμη και δεν έχει ανάγκη διευκρίνισης με διενέργεια προανάκρισης ή ανάκρισης, αφού διαβιβάσει τη δικογραφία στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών, να παραγγείλει σε αυτόν να εισάγει απευθείας την υπόθεση στο συμβούλιο πλημμελειοδικών, χωρίς να εμποδίζεται από το άρθρο 245 παρ. 1 στοιχ. α΄ ΚΠοινΔ, κατά το οποίο η απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο περατώνει την προανάκριση⁶⁶. Επομένως, όταν δεν παρίσταται ανάγκη να διευκρινιστούν οι ενδείξεις που τίθενται υπόψη του συμβουλίου πλημμελειοδικών, οφείλει αυτό να κρίνει επί της ουσίας και δικαιούται να αποφανθεί ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία κατά του προσφεύγοντος κατηγορουμένου ελλείψει επαρκών ενδείξεων ενοχής του, γιατί διαφορετικά υπερβαίνει αρνητικώς την εξουσία του, αρνούμενο να ασκήσει την από τον νόμο παρεχόμενη σε αυτό εξουσία⁶⁷.

3.1.2.2.1. Δικαιοδοσία εισαγγελέα πλημμελειοδικών μετά την αποδοχή της προσφυγής από τον εισαγγελέα εφετών

Ζήτημα γεννάται σχετικά με το αν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών δεσμεύεται από την επί της ουσίας κρίση του ιεραρχικώς προϊσταμένου του εισαγγελέως, ο οποίος έχει δεχθεί την προσφυγή, ή αν έχει την ευχέρεια να υποβάλει στο συμβούλιο πλημμελειοδικών είτε παραπεμπτική είτε απαλλακτική πρόταση. Σύμφωνα με τη δικαστηριακή πρακτική, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών δικαιούται να υποστηρίξει ελεύθερα τις απόψεις του, διαφωνώντας προς το περιεχόμενο της διάταξης του εισαγγελέα εφετών, διότι η ιεραρχική εξάρτηση του πρώτου από τον

⁶⁴ Έτσι Αργύριος Καρράς, ό.π., σελ. 605, Γρηγόρης Καλφάλης, ό.π., σελ. 83.

⁶⁵ Ενδεικτικά παρατίθενται εισαγγελικές διατάξεις από την πρόσφατη νομολογία που δέχονται την προσφυγή και διατάσσουν την εισαγωγή της υπόθεσης απευθείας στο συμβούλιο πλημμελειοδικών: ΔιατΕισΕφΑθ 79/2016, ΔιατΕισΕφΔυτΣτερΕλλ 2/2014, ΔιατΕισΕφΠατρ 6/2014, ΔιατΕισΕφΑθ 298/2014, ΔιατΕισΕφΑθ 19/2013, ΔιατΕισΕφΚερκ 6/2009, ΔιατΕισΕφΛαμ 24/2009, ΔιατΕισΕφΚερκ 25/2009, ΔιατΕισΕφΚερκ 28/2009, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁶⁶ ΣυμβΠλημΠατρ 435/2010, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 811/1973, ΠοινΧρ ΚΔ΄, 24.

⁶⁷ ΣυμβΠλημΠατρ 435/2010, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΟΛΑΠ 234/1962, ΠοινΧρ ΙΒ΄, 546.

δεύτερο περιορίζεται μόνον στις τυπικές διαδικαστικές πράξεις, μη δυναμένη να επεκταθεί και στη διατύπωση ορισμένης κρίσεως εκ μέρους του πρώτου κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ως δικαστικού λειτουργού. Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, δηλαδή, οφείλει να εκτελέσει τη σχετική παραγγελία του εισαγγελέως εφετών, δεν δεσμεύεται όμως από την επί της ουσίας κρίση του ιεραρχικώς προϊσταμένου του εισαγγελέως και συνεπώς μπορεί να απευθυνθεί προς το δικαστικό συμβούλιο, εισάγοντας την κρινόμενη υπόθεση και με παραπεμπτική πρόταση⁶⁸, ανάλογα με τη δική του αποκλειστικά κρίση επί της ουσίας της υποθέσεως, οπότε το συμβούλιο πλημμελειοδικών εκδίδει βούλευμα είτε παραπεμπτικό είτε απαλλακτικό με ελεύθερη κρίση. Βασικό επιχείρημα της ως άνω άποψης αποτελεί η ανεξαρτησία κρίσεως και η ελευθερία έκφρασης γνώμης του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, ως δικαστικού λειτουργού, η οποία προκύπτει με σαφήνεια από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 87 του Συντάγματος⁶⁹ και του άρθρου 24 παρ. 4 του ΚΟΔΚΔΛ κατά το οποίο «Τους εισαγγελικούς λειτουργούς συνδέει σχέση ιεραρχικής εξάρτησης. Προϊστάμενος όλων είναι ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου. Ο εισαγγελικός λειτουργός οφείλει να εκτελεί τις παραγγελίες των προϊσταμένων του. Κατά την εκτέλεση όμως των καθηκόντων του και την έκφραση της γνώμης του ενεργεί αδέσμευτα, υπακούοντας στο νόμο και στην συνείδησή του». Έτσι, η ιεραρχική εξάρτηση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών από τον ιεραρχικά ανώτερό του εισαγγελέα εφετών περιορίζεται μόνο στο πλαίσιο των τυπικών διαδικαστικών πράξεων (δηλαδή στην εισαγωγή της υπόθεσης στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο) και κατοχυρώνεται το δικαίωμα του πρώτου να διαφοροποιείται από τη γνώμη του τελευταίου κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών του καθηκόντων⁷⁰.

Η ως άνω κρατούσα άποψη στη νομολογία έχει δεχθεί έντονη κριτική από τη θεωρία. Σύμφωνα με την αντίθετη άποψη, αν ο εισαγγελέας εφετών δεχθεί την προσφυγή είτε αμέσως είτε μετά από αρχική ή συμπληρωματική προανάκριση ή κύρια ανάκριση και διατάξει την εισαγωγή της υπόθεσης στο δικαστικό συμβούλιο,

⁶⁸ ΣυμβΠλημΠατρ 435/2010, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ (σε συμβούλιο) 1006/2001, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΟΛΑΠ 234/1962, ΠοινΧρ ΙΒ', 546, ΕφΑθ 2524/1990, ΠοινΧρ ΜΑ', 91, ΣυμβΕφΘεσ 725/1990, Υπερ 1996, 72, ΔιατΕισΕφΘεσ 116/1986, Αρμ 1987, 666, ΔιατΕισΕφΛαρ 19/1980, ΠοινΧρ Α', 791.

⁶⁹ Άρθρο 87 του Συντάγματος «1. Η δικαιοσύνη απονέμεται από δικαστήρια συγκροτούμενα από τακτικούς δικαστές, που απολαμβάνουν **λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία**. 2. Οι δικαστές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους υπόκεινται μόνο στο Σύνταγμα και στους νόμους και σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούνται να συμμορφώνονται με διατάξεις που έχουν τεθεί κατά κατάλυση του Συντάγματος. 3. Η επιθεώρηση των τακτικών δικαστών ενεργείται από δικαστές ανώτερου βαθμού καθώς και από τον Εισαγγελέα και τους Αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου, των δε εισαγγελέων από αρεοπαγίτες και εισαγγελείς ανώτερου βαθμού, σύμφωνα με τους ορισμούς του νόμου».

⁷⁰ Έτσι Λάμπρος Μαργαρίτης, ό.π., σελ. 1419, Γρηγόρης Καλφάλης, ό.π., σελ. 96 επ.

κρίνοντας προφανώς ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής, τότε ο διατασσόμενος εισαγγελέας πλημμελειοδικών δεσμεύεται ως προς το περιεχόμενο της πρότασής του και δεν μπορεί να υποβάλει παραπεμπτική πρόταση. Βασικό επιχείρημα της άποψης αυτής είναι ότι ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών ενεργεί εν ονόματι του εισαγγελέα εφετών, του οποίου εκφράζει τη βούληση περί παραπομπής του κατηγορουμένου. Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 245 παρ. 2 ΚΠοινΔ, ο εισαγγελέας μπορεί να υποβάλλει πρόταση στο συμβούλιο, μόνο εφόσον κρίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο. Εξάλλου, κατά τους υποστηρικτές της αντίθετης άποψης, τίθεται το ερώτημα τι νόημα θα είχε η παρεχόμενη προσφυγή του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, η οποία λειτουργεί ως οιονεί άλλως ειδικό ένδικο μέσο, με στόχο τον έλεγχο της ορθότητας της παραπεμπτικής κρίσης του εισαγγελέως πλημμελειοδικών από ανώτερο όργανο, δηλαδή τον εισαγγελέα εφετών. Θα ήταν παράδοξο ο ελεγχόμενος ουσιαστικά για εσφαλμένη κρίση του εισαγγελέως πλημμελειοδικών να εξακολουθεί να επηρεάζει δυσμενώς τον κατηγορούμενο προτείνοντας και πάλι την παραπομπή του στο ακροατήριο και καταργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον χαρακτήρα της προσφυγής ως ενδίκου μέσου. Εξάλλου, υποστηρίζεται ότι ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών δεν υποχρεούται να συντάξει απαλλακτική πρόταση, αλλά αρκεί να εισαγάγει με απλή διαβιβαστική πρόταση την απαλλακτική διάταξη του εισαγγελέα εφετών στο αρμόδιο συμβούλιο. Έτσι, καλύπτεται τόσο ο τύπος, η υποβολή, δηλαδή, της υπόθεσης στο συμβούλιο πλημμελειοδικών με πρόταση του εισαγγελέα πλημμελειοδικών όσο και η ουσία, αφού τίθεται υπόψη του συμβουλίου η εκτίμηση για την κατηγορία ως αυτή έχει γίνει από τον εισαγγελέα εφετών⁷¹.

3.1.2.3. Παραγγελία προανάκρισης ή κύρια ανάκρισης

Ο εισαγγελέας εφετών, στην περίπτωση κατά την οποία δεν μπορεί να αποφανθεί για την απόρριψη ή την αποδοχή της προσφυγής, έχει τη δυνατότητα από τον νόμο να διατάξει τη διενέργεια προανάκρισης ή συμπληρωματικής προανάκρισης. Μετά την περάτωση της προανάκρισης, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ο οποίος εν προκειμένω λειτουργεί ως απλό διαβιβαστικό όργανο, υποβάλλει τη δικογραφία στον εισαγγελέα εφετών και εκείνος με τη σειρά του μπορεί είτε α) να απορρίψει την προσφυγή, εάν κρίνει ότι είναι νόμω ή ουσία αβάσιμη είτε β) να δεχθεί την προσφυγή και να διαβιβάσει τη δικογραφία στον αρμόδιο εισαγγελέα

⁷¹ Έτσι Αργύριος Καρράς, *όπ.π.*, σελ. 606, Νικόλαος Ανδρουλάκης, *όπ.π.*, σελ. 411.

πλημμελειοδικών, παραγγέλλοντας τον τελευταίο να εισάγει την υπόθεση με πρότασή του στο συμβούλιο πλημμελειοδικών.

Ο εισαγγελέας εφετών μπορεί επίσης να διατάξει την ενέργεια κύριας ανάκρισης, μετά την περάτωση της οποίας εφαρμόζονται όσα ορίζει ο νόμος για την περάτωση της κύριας ανάκρισης στα πλημμελήματα κατ' άρθρο 308 παρ. 3 ΚΠοινΔ, ήτοι η περάτωση και με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου, εφόσον υπάρχει σύμφωνη γνώμη εισαγγελέα πλημμελειοδικών και ανακριτή. Στην περίπτωση αυτή, ωστόσο, δεν επιτρέπεται εκ νέου προσφυγή κατ' άρθρο 322, όπως ρητά ορίζεται στην παράγραφο 2 εδ. β'. Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι κατ' άρθρο 308 παρ. 3 εδ. γ', στην περίπτωση άσκησης προσφυγής από τον κατηγορούμενο, ο οποίος κλητεύεται στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου για πλημμέλημα, για το οποίο διεξήχθη κύρια ανάκριση, με τη σύμφωνη γνώμη εισαγγελέα (πλημμελειοδικών) και ανακριτή, ο εισαγγελέας εφετών μπορεί, αν δεχθεί την προσφυγή, να διατάξει είτε την υποβολή της υπόθεσης στο αρμόδιο συμβούλιο είτε τη συμπλήρωση της κύριας ανάκρισης, οπότε σε αυτήν την περίπτωση η ανάκριση περατώνεται με βούλευμα του συμβουλίου.

3.2. Η προσφυγή κατά της παραπομπής στο τριμελές εφετείο πλημμελημάτων (ΚΠοινΔ 322 παρ. 3)

3.2.1. Δικαιούμενοι σε προσφυγή

Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 1 του άρθρου 28 του Ν. 3904/2010 «Ο κατηγορούμενος που κλητεύτηκε με κλητήριο θέσπισμα απευθείας στο ακροατήριο του τριμελούς εφετείου σύμφωνα με τη διάταξη της περίπτωσης 6 του άρθρου 111 έχει δικαίωμα, αφού ενημερωθεί για την προανάκριση, να προσφύγει στο αρμόδιο συμβούλιο εφετών μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην παράγραφο 1». Σύμφωνα δε με την παράγραφο 6 του άρθρου 111 ΚΠοινΔ, όπως αυτή αναριθμήθηκε και αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 1 του άρθρου 10 του Ν. 3904/2010 στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου υπάγονται και τα πλημμελήματα μίας σειράς προσώπων που απαριθμούνται στο συγκεκριμένο άρθρο. Πρόκειται για εξαιρετική αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου, που συνήθως χαρακτηρίζεται ως ιδιάζουσα ή ειδική δικαιοδοσία ή ιδιάζουσα ή ειδική δωσιδικία και στηρίζεται στην όχι αναντίρρητη άποψη ότι τα αδικήματα ορισμένων κρατικών λειτουργών θα πρέπει να δικάζονται από ανώτερα της συνήθους καθ' ύλην αρμοδιότητας δικαστήρια λόγω της ιδιαίτερης θέσης των προσώπων αυτών στη δικαστική λειτουργία και την κοινωνική ιεραρχία, που απαιτεί μεγαλύτερες εγγυήσεις αντικειμενικής κρίσης⁷².

Πιο συγκεκριμένα, πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας κατά το περιεχόμενο της παραγράφου 6 του άρθρου 111 ΚΠοινΔ είναι οι δικαστές πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης και οι εισαγγελείς, συμπεριλαμβανομένων των παρέδρων, οι ειρηνοδίκες, οι ειδικοί πταισματοδίκες, τα μέλη του συμβουλίου της Επικρατείας, οι πάρεδροι, εισηγητές και δόκιμοι εισηγητές του, τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι πάρεδροι, εισηγητές και δόκιμοι εισηγητές του, ο γενικός επίτροπος, οι επίτροποι και αντεπίτροποι που υπηρετούν σε αυτό καθώς και ο γενικός επίτροπος, επίτροποι και αντεπίτροποι επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και οι δικηγόροι και τα μέλη του Νομικού συμβουλίου του Κράτους. Πριν από τη θέσπιση του Ν. 3904/2010, όπως προέκυπτε από άλλες νομοθετικές διατάξεις, στα πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας συμπεριλαμβάνονταν και οι αξιωματικής της ελληνικής αστυνομίας, από τον βαθμό του υπαστυνόμου β' και πάνω (άρθρο 40 παρ. 2 Ν.

⁷² Αργύριος Καρράς, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, 4^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011, σελ. 130.

1481/1984 σε συνδυασμό με το άρθρο 20 παρ. 1 εδ. β' Ν. 2800/2000), οι συμβολαιογράφοι (άρθρο 36 Ν. 2830/2000), ο γενικός επιθεωρητής δημόσιας διοίκησης και οι βοηθοί του (άρθρο 1 Ν. 3074/2002), οι ιατροδικαστές (άρθρο 8 Ν. 3772/2009) καθώς και οι δήμαρχοι, πρόεδροι κοινοτήτων και πρόεδροι συνδέσμων δήμων και κοινοτήτων (άρθρο 235 παρ. 1 Ν. 3852/2010, το οποίο όμως καταργήθηκε ρητά με το άρθρο 21 του Ν. 4257/2014). Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 34 περ. στ' του Ν. 3904/2010 καταργείται κάθε άλλη διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος, ο οποίος μεταξύ άλλων ρυθμίζει την ιδιάζουσα δωσιδικία προσώπων ως αυτή ορίζεται στο άρθρο 111 παρ. 6 ΚΠοινΔ.

Με βάση τα ανωτέρω, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι επιτρέπεται προσφυγή και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες παραπέμπεται με απευθείας κλήση στο τριμελές εφετείο πρόσωπο, που απολαύει την ανωτέρω αναφερθείσα ιδιάζουσα ή ειδική δικαιοδοσία ή δωσιδικία, για πλημμέλημα το οποίο υπάγεται στην αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου⁷³. Περαιτέρω, έχει γίνει δεκτό, ότι ο μη απολαμβάνων ιδιάζουσα δωσιδικία συμπαραπεμπόμενος ιδιώτης, έχει δικαίωμα προσφυγής κατ' άρθρο 322 παρ. 3 ΚΠοινΔ⁷⁴. Αν, όμως, πρόσωπο ιδιάζουσας δωσιδικίας παραπέμφθηκε εκ παραδρομής στο τριμελές πλημμελειοδικείο και όχι στο τριμελές εφετείο, η προσφυγή κατά της εν λόγω απευθείας κλήσεως ασκείται στον εισαγγελέα εφετών και όχι στο συμβούλιο εφετών⁷⁵. Ωστόσο, σε περίπτωση αποδοχής της προσφυγής από τον εισαγγελέα εφετών, δεν επιτρέπεται εν συνεχεία να κρίνεται η

⁷³ Αργύριος Καρράς, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Συστηματική Ερμηνεία και Μεθολογική κατ' άρθρο Ανάπτυξη*, 3η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016, σελ. 602.

⁷⁴ ΣυμβΕφΘρ 190/1999 «Το προβλεπόμενο από την παρ. 3 δικαίωμα προσφυγής στο αρμόδιο συμβούλιο εφετών, θεσπίστηκε χάριν των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 111 § 7 του ΚΠοινΔ εις τα οποία συγκαταλέγονται και οι αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας κατ' άρθρο 40 παρ. 2 του Ν. 1481/1984 (αξιωματικοί είναι οι φέροντες βαθμό υπαστυνόμου και άνω κατ' άρθρο 24 Ν. 1481/1984) Κατά την ορθήν έννοιαν, όμως, της προπαρατεθείσας διάταξης, το δικαίωμα της προμηθεθείσας προσφυγής εκτείνεται και στον συμπαραπεμπόμενο συμμετόχο ενώπιον του ιδίου δικαστηρίου, παρ' όλο που ο τελευταίος δεν έχει κάποια ιδιότητα από τις αναφερόμενες στο άρθρο 111 παρ. 7 του ΚΠοινΔ και τούτο διότι, διαφορετικά, αν και παραπέμπεται κι αυτός με απευθείας κλήση, θα εστερείτο του δικαίωματος της προσφυγής, το οποίο όμως θα είχαν αναντιλέκτως, αν, ως μόνος αυτοουργός της πράξης, εκκαλείτο ενώπιον του τριμελούς πλημμελειοδικείου (ΕφΑθ 899/1968, ΠοινΧρ ΓΗ' 490, ΕφΠατρ 44/1979, ΠοινΧρ Λ', 775). Επί πλέον, ο συμπαραπεμπόμενος στο Εφετείο λόγω συνάφειας ή ως συμμετόχος των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 111 παρ. 7 του ΚΠοινΔ, έχει αυτοτελές δικαίωμα προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, έστω και αν το έγκλημα του είναι αρμοδιότητας του Μονομελούς πλημμελειοδικείου. Αντίθετη άποψη ότι δηλαδή το δικαίωμα της προσφυγής ισχύει μόνο για τα πρόσωπα του άρθρου 111 παρ. 7 του ΚΠοινΔ και όχι για τους συμμετόχους, θα οδηγούσε στο άτοπο ο συμμετόχος, ενώ απολαμβάνει ευμενέστερης μεταχείρισης με το να δικάζεται από ανώτερο δικαστήριο, να μην έχει το δικαίωμα προσφυγής που δίδεται σε αυτόν που τον παρέσυρε, λόγω της ιδιότητας του στο δικαστήριο εξαιρετικής αρμοδιότητας και να είναι έτσι αναγκασμένος αν και αθώος, να εμφανιστεί στο ακροατήριο αποστερούμενος της ενδιάμεσης κρίσης του συμβουλίου (βλ. ΑΠ 420/1996, ΠΧ ΜΖ', σελ. 57)».

⁷⁵ Λάμπρος Μαργαρίτης, *όπ.π.*, σελ. 1421.

υπόθεση από το συμβούλιο πλημμελειοδικών, κατόπιν πρότασης του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, κατά παράλειψη του συμβουλίου εφετών, διότι σε αυτήν την περίπτωση ανακύπτει ζήτημα ακούσιας στέρησης του νόμιμου δικαστή, που απαγορεύεται από το άρθρο 8 του Συντάγματος⁷⁶. Επομένως, στην περίπτωση εκείνη που ο εισαγγελέας εφετών κρίνει ότι δεν συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, η υπόθεση θα πρέπει να εισάγεται στο συμβούλιο εφετών, όπως ακριβώς θα είχε συμβεί εάν δεν είχε μεσολαβήσει η δικονομική αταξία, που οδήγησε τον κατηγορούμενο στην απευθείας κλήτευσή του στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου αντί για το ακροατήριο του τριμελούς εφετείου, δηλαδή του αρμόδιου και άρα νόμιμου δικαστή⁷⁷.

3.2.2. Δικαιοδοσία συμβουλίου εφετών

Η προσφυγή που ασκεί ο κατηγορούμενος ειδικής δωσιδικίας, ο οποίος κλητεύθηκε απευθείας με κλητήριο θέσπισμα ενώπιον του ακροατηρίου του τριμελούς εφετείου, απευθύνεται στο αρμόδιο συμβούλιο εφετών, κατ' άρθρο 322 παρ. 3 εδ. α' ΚΠοινΔ. Το συμβούλιο εφετών οφείλει να αποφασίσει εντός δέκα (10) ημερών αφότου υποβληθεί σε αυτό η έκθεση προσφυγής μαζί με τη σχετική πρόταση του εισαγγελέα εφετών. Θα πρέπει, ωστόσο, και σε αυτή την περίπτωση να γίνει δεκτό, πως η δεκαήμερη προθεσμία που τάσσει ο νόμος δεν είναι αποκλειστική αλλά απλώς επιτακτική, ενόψει της σπουδαιότητας του ελέγχου της υπόθεσης για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο⁷⁸. Το συμβούλιο εφετών δύναται είτε να απορρίψει την προσφυγή είτε να διατάξει προανάκριση ή συμπλήρωση της προηγηθείσας προανάκρισης ή την ενέργεια κύριας ανάκρισης, μετά την περάτωση των οποίων το ίδιο συμβούλιο, στο οποίο επανεισάγεται η υπόθεση από τον εισαγγελέα εφετών ή απορρίπτει την προσφυγή ή αποφαινεται ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία ή παύει οριστικά την ποινική δίωξη. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις το συμβούλιο εφετών αποφαινεται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό⁷⁹. Πιο συγκεκριμένα:

⁷⁶ Άρθρο 8 παρ. 1 του Συντάγματος «Κανένας δεν στερείται χωρίς τη θέλησή του το δικαστή που του έχει ορίσει ο νόμος».

⁷⁷ Έτσι Αργύριος Καρράς, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, 4^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011, σελ. 622.

⁷⁸ Αργύριος Καρράς, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Συστηματική Ερμηνεία και Μεθολογική κατ' άρθρο Ανάπτυξη*, 3^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016, σελ. 606.

⁷⁹ Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί, ότι ως πρώτος και τελευταίος βαθμός νοείται ο πρώτος και δεύτερος βαθμός της ουσιαστικής δικαιοδοσίας. Κατά συνέπεια, κατά του βουλεύματος το οποίο εκδίδεται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, αποκλείεται το ένδικο μέσο της εφέσεως και αυτό γιατί πέραν των άλλων, θα έφερε και πάλι προς κρίση την ουσία της προσφυγής.

3.2.2.1. Απόρριψη της προσφυγής και ένδικα μέσα κατά του απορριπτικού βουλεύματος

Το συμβούλιο εφετών έχει τη δυνατότητα να απορρίψει την προσφυγή που υποβάλλεται ενώπιόν του είτε ως απαράδεκτη λόγω μη τήρησης των νόμιμων διατυπώσεων για την άσκηση αυτής είτε ως νόμω ή ουσία αβάσιμη, εάν από τη μελέτη της υπόθεσης θεωρεί ότι προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο τριμελές εφετείο πλημμελημάτων.

Ως αναφέρθηκε ανωτέρω, το συμβούλιο εφετών αποφαινεται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό. Συνεπώς, κατά του βουλεύματος του συμβουλίου εφετών δεν επιτρέπεται η άσκηση έφεσης παρά μόνο αναίρεσης. Μετά την κατάργηση, ωστόσο, με το άρθρο 34 του Ν. 3904/2010, του άρθρου 482 ΚΠοινΔ, το οποίο όριζε σε ποιες συγκεκριμένες περιπτώσεις επιτρέπεται ο κατηγορούμενος να ασκήσει αναίρεση κατά βουλεύματος, πλέον το δικαίωμα άσκησης αυτού του ενδίκου μέσου ανήκει μόνο στον εισαγγελέα. Παρά την κατάργηση του ως άνω άρθρου, θα ακολουθήσει μία σύντομη αναφορά στη δυνατότητα που είχε ο κατηγορούμενος προς της καταργήσεώς του να ασκήσει αναίρεση κατά του βουλεύματος του συμβουλίου εφετών, προκειμένου να γίνει αντιληπτό ποιο δικαίωμα απώλεσε με την κατάργηση του εν λόγω άρθρου.

Σύμφωνα με το άρθρο 463 ΚΠοινΔ «Ένδικο μέσο μπορεί να ασκήσει μόνο εκείνος που ο νόμος του δίνει ρητά αυτό το δικαίωμα. Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητο ο δικαιούμενος να έχει συμφέρον για την άσκηση του ενδίκου μέσου». Κατά τη διάταξη του άρθρου 476 παρ. 1 ΚΠοινΔ, όταν το ένδικο μέσο ασκήθηκε εναντίον βουλεύματος για το οποίο δεν προβλέπεται, το αρμόδιο να κρίνει σχετικά δικαστικό συμβούλιο κηρύσσει τούτο απαράδεκτο και διατάσσει την εκτέλεση του προσβαλλομένου βουλεύματος ενώ σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου «Κατά της απόφασης που απορρίπτει το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο επιτρέπεται μόνο αναίρεση». Σύμφωνα δε με το άρθρο 482 παρ. 1 εδ. α' ΚΠοινΔ (προ της καταργήσεώς του) «Ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να ζητήσει την αναίρεση του βουλεύματος όταν: α) τον παραπέμπει στο ακροατήριο για κακούργημα». Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προέκυπτε ότι ο κατηγορούμενος που απολαμβάνει ιδιάζουσας ή ειδικής δωσιδικίας και που κλητεύθηκε απευθείας στο

Ωστόσο, είναι δυνατό κατά του επίμαχου βουλεύματος να ασκηθεί αίτηση αναίρεσης, όπως αναπτύσσεται κατωτέρω, αφού η αναιρετική δικαιοδοσία του Αρείου Πάγου δεν συνιστά «τελευταίο βαθμό», έτσι Γρηγόρης Καρφέλης, *ό.π.*, σελ. 117.

ακροατήριο με κλητήριο θέσπισμα, είχε δικαίωμα να ασκήσει κατά της εν λόγω κλητεύσεως του προσφυγή, που αποτελεί οιονεί άλλως ειδικό ένδικο μέσο και να ζητήσει την αναίρεση του βουλεύματος που εκδίδεται επ' αυτής, μόνο εάν το συμβούλιο την απέρριψε ως απαράδεκτη και όχι κατ' ουσία, γιατί επί παραπομπής για πλημμέλημα δεν συγχωρούνταν από τον νόμο το ένδικο μέσο της αναιρέσεως. Αναίρεση κατά βουλεύματος που απορρίπτει την προσφυγή ως ουσία αβάσιμη μπορούσε και μπορεί και σήμερα να ασκήσει μόνο ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου. Σε κάθε περίπτωση, μετά την κατάργηση του άρθρου 482 ΚΠοινΔ, αναίρεση κατά βουλεύματος του συμβουλίου εφετών δεν μπορεί να ασκήσει ο κατηγορούμενος παρά μόνο ο εισαγγελέας. Μάλιστα, η νομολογία έχει κρίνει ότι η κατάργηση του συγκεκριμένου άρθρου δεν αντίκειται στα άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος κατά το οποίο «Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σε αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει» και 6 της ΕΣΔΑ περί δίκαιης δίκης, αφού το δικαίωμα παροχής δικαστικής προστασίας με το συνακόλουθο δικαίωμα της δίκαιης δίκης, δεν διασφαλίζουν και το δικαίωμα ασκήσεως ενδίκων μέσων κατά του βουλεύματος ή της αποφάσεως που θα εκδοθεί και κατά συνέπεια, τα ένδικα μέσα μπορεί κατ' αρχήν να προβλέπονται ή όχι και να καταργούνται ή να περιορίζονται από τον κοινό εθνικό νομοθέτη, σε ορισμένες κατηγορίες υποθέσεων, με σκοπό την ταχύτερη διεξαγωγή των δικών και την αποτελεσματικότερη λειτουργία της δικαιοσύνης⁸⁰.

3.2.2.1.1. Η επίδοση του απορριπτικού βουλεύματος και η προθεσμία εμφάνισης του κατηγορουμένου

Το βούλευμα του συμβουλίου εφετών που απορρίπτει την προσφυγή επιδίδεται σύμφωνα με τα άρθρα 155 επ. στον κατηγορούμενο. Αν από την επίδοση του βουλεύματος έως τη δικάσιμο που ορίστηκε αρχικά μεσολαβεί τουλάχιστον το μισό της προθεσμίας που ορίστηκε για κλήτευση, ο κατηγορούμενος έχει υποχρέωση να εμφανιστεί κατά τη δικάσιμο αυτή για να δικαστεί χωρίς άλλη κλήτευση. Εν προκειμένω, ισχύουν όσα αναπτύχθηκαν λεπτομερώς για την επίδοση της απορριπτικής διάταξης του εισαγγελέως εφετών, δηλαδή αν από την επίδοση του βουλεύματος έως τη δικάσιμο που είχε ορισθεί αρχικά, μεσολαβούν τουλάχιστον οκτώ (8) ημέρες, τότε ο κατηγορούμενος έχει υποχρέωση να εμφανιστεί στην ως άνω δικάσιμο για να δικαστεί χωρίς άλλη κλήτευση, άλλως δικάζεται ωσει παρών·

⁸⁰ ΑΠ 647/2014 (σε συμβούλιο), ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

διαφορετικά, αν παρέλθει αυτή η προθεσμία, ο κατηγορούμενος θα πρέπει να κλητευθεί εκ νέου σε νέα δικάσιμο.

3.2.2.2. Αποδοχή της προσφυγής

Η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, αναφερόμενη στην αρμοδιότητα του συμβουλίου των εφετών επί προσφυγής του κατηγορουμένου, απολαύοντας ειδικής δωσιδικίας (κατ' άρθρο 111 παρ. 6 ΚΠοινΔ) και κλητευόμενου απευθείας στο ακροατήριο του τριμελούς εφετείου να δικασθεί για πλημμέλημα, ορίζει ότι τούτο έχει υποχρέωση να αποφασίσει «...απορρίπτοντας την προσφυγή ή διατάσσοντας προανάκριση ή συμπλήρωση της προανάκρισης που προηγήθηκε ή την ενέργεια κύριας ανάκρισης, μετά την ολοκλήρωση των οποίων το ίδιο συμβούλιο, αφού επανεισαχθεί σε αυτό η υπόθεση από τον εισαγγελέα εφετών, ή απορρίπτει την προσφυγή ή αποφαινεται ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία ή παύει οριστικά την ποινική δίωξη. Το συμβούλιο αποφασίζει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό». Από το γράμμα της διάταξης δεν προκύπτει η δυνατότητα του συμβουλίου να κρίνει επί της προσφυγής χωρίς να υποχρεούται να διατάξει τη συμπλήρωση της προδικαστικής έρευνας. Ωστόσο, σύμφωνα με τη νομολογία, κατά την αληθή έννοια της διατάξεως, το συμβούλιο των εφετών, όταν κρίνει επί της αναφερομένης προσφυγής του κατηγορουμένου, εφόσον δεν απορρίπτει αυτήν, δεν υποχρεούται πάντοτε να διατάσσει την αναφερομένη στη διάταξη συμπλήρωση της προδικαστικής έρευνας, ώστε μόνο μετά την εκτέλεση αυτής και την επανεισαγωγή της υποθέσεως στο ίδιο συμβούλιο να μπορεί να κρίνει επί της ουσίας της προσφυγής και να αποφανθεί δικαιοδοτικώς επί της ουσίας της κατηγορίας. Τούτο θα πράξει το συμβούλιο μόνον εφόσον κρίνει ως αναγκαία και ενδεικνυόμενη τη συμπλήρωση της προδικαστικής έρευνας, διότι, άλλως, και εφόσον τα στοιχεία της προδικασίας είναι επαρκή για την ουσιαστική εκτίμηση της κατηγορίας, το συμβούλιο είναι υποχρεωμένο να κρίνει δικαιοδοτικώς επ' αυτής, παρακάμπτον ως άσκοπη δικονομικώς την τυπική επανάληψη περιττών προανακριτικών πράξεων και αποφαινόμενο ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία κατά του κατηγορουμένου ή παύον οριστικώς την ποινική δίωξη ή, για την ταυτότητα του δικονομικού λόγου, κηρύσσειον απαράδεκτη αυτήν⁸¹. Ωστόσο, η νομολογία ακολουθούσε πάντα αυτή την άποψη, αφού παλαιότερα υπήρχε και η αντίθετη άποψη, η οποία στηριζόταν στο κάτωθι σκεπτικό· διαφορετικά καθορίζεται η δικαιοδοσία του συμβουλίου κατά την εισαγωγή της προσφυγής ενώπιόν του και

⁸¹ ΑΠ 1504/2003, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

διαφορετικά μετά το τέλος της διαταχθείσας προανακρίσεως ή ανακρίσεως. Στην πρώτη περίπτωση, το εντοπιζόμενο δικαστικό όργανο ή απορρίπτει την προσφυγή ή παραγγέλλει την εκτέλεση προανακριτικών ή ανακριτικών ενεργειών ενώ στη δεύτερη περίπτωση το ίδιο όργανο ή απορρίπτει το οιονεί άλλως ειδικό ένδικο μέσο ή αποφαινεται να μη γίνει κατηγορία ή παύει οριστικά την ποινική δίωξη. Συνεπώς, κατά την αντίθετη άποψη, κατά το πρώτο στάδιο, το όργανο που κρίνει δεν μπορεί να αποφανθεί επί της ουσίας της κατηγορίας⁸². Η άποψη αυτή, ωστόσο, δεν επιδοκιμάστηκε από τη νομολογία, αφού μπορεί να οδηγήσει στην επιδοκιμασία άσκοπων προανακριτικών ενεργειών.

3.2.2.3. Παραγγελία προανάκρισης ή κύρια ανάκρισης

Το συμβούλιο εφετών, έχει τη δυνατότητα, όπως και ο εισαγγελέας εφετών, προτού αποφανθεί και προκειμένου να αποφανθεί για τη βασιμότητα της προσφυγής, να διατάξει προανάκριση ή συμπλήρωση της προανάκρισης που έχει ήδη προηγηθεί ή και κύρια ανάκριση. Εν προκειμένω, ωστόσο, όσον αφορά την κύρια ανάκριση, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 308 παρ. 3 ΚΠοινΔ, δεν μπορεί δηλαδή να περατωθεί η ανάκριση με απευθείας κλήση έστω και αν υπάρχει σύμφωνη γνώμη εισαγγελέα και ανακριτή. Συνεπώς, μετά την ολοκλήρωση των ως άνω πράξεων, η υπόθεση επανεισάγεται από τον εισαγγελέα εφετών, με νέα (ή συμπληρωματική) πρόταση στο ίδιο συμβούλιο εφετών, το οποίο αποφαινεται σε πρώτο και σε τελευταίο βαθμό είτε α) την απόρριψη της προσφυγής είτε β) ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία ή την παύση οριστικά της ποινικής δίωξης (λ.χ. λόγω παραγραφής) με την έκδοση σχετικού βουλεύματος. Η δυνατότητα του συμβουλίου να κρίνει την υπόθεση και να αποφαινεται ενδεχομένως για την απαλλαγή του κατηγορουμένου, το καθιστά, τουλάχιστον ως προς το μεταβιβαστικό αποτέλεσμα, ένα κλασικό ένδικο μέσο, αφού η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος κατηγορουμένων ιδιάζουσας άλλως ειδικής δωσιδικίας, υποβάλλεται σε ένα ανώτερο όργανο, το συμβούλιο εφετών, το οποίο ίδιο αυτό όργανο, μπορεί να αποφανθεί ενδεχομένως και για την απαλλαγή του κατηγορουμένου⁸³.

⁸² Γρηγόρης Καλφάλης, ό.π., σελ. 113, ΑΠ 88/1962 ΠοινΧρ 1962, 237 επ.

⁸³ Νικόλαος Ανδρουλάκης, ό.π., σελ. 412.

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1. Η αρχή *ne bis in idem* στην προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος

Μία από τις βασικές αρχές του δικονομικού δικαίου αποτελεί και ο κανόνας ότι το ένδικο μέσο ασκείται μόνο μία φορά. Η νέα εξέταση του ενδίκου μέσου που απορρίφθηκε για τυπικούς ή ουσιαστικούς λόγους αποτελεί υπέρβαση εξουσίας. Με δεδομένο ότι η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος αποτελεί οιονεί ή ειδικό ένδικο μέσο και επομένως εφαρμόζονται κατ' αρχήν οι γενικοί ορισμοί που διέπουν την άσκηση των ενδίκων μέσων, τίθεται ευλόγως το ζήτημα εάν εφαρμόζεται εν προκειμένω η αρχή της *ne bis in idem*, δηλαδή της άπαξ άσκησης της προσφυγής και του δεδικασμένου που παράγουν οι εκδιδόμενες επ' αυτής διατάξεις.

Με αναλογική, λοιπόν, μεταφορά της ανωτέρω αρχής κατά την οποία τα ένδικα μέσα ασκούνται μόνο μία φορά, αντίστοιχα και **ο κατηγορούμενος μία φορά μπορεί να προσφύγει για να προσβάλλει το κλητήριο θέσπισμα**. Σε περίπτωση δεύτερης προσφυγής, αυτή θα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη. Ωστόσο, κατ' εξαίρεση, όπως συμβαίνει και στον χώρο των ενδίκων μέσων, σε περίπτωση που η προσφυγή απορριφθεί ως απαράδεκτη ελλείψει δικονομικών διατυπώσεων (π.χ. άσκηση ενώπιον αναρμόδιου γραμματέα ή έλλειψη παραβόλου), τότε θα πρέπει να επιτρέπεται **η εκ νέου άσκησή της, εφόσον όμως δεν έχει εξαντληθεί η δεκαήμερη προθεσμία που χορηγείται από τον νόμο**. Πρόκειται για μία συλλογιστική η οποία γίνεται δεκτή από τη θεωρία⁸⁴. Η νομοθετική επιλογή για την εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* στην προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος προκύπτει και από το β' εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 322 ΚΠοινΔ, κατά το οποίο «Μπορεί (ο εισαγγελέας εφετών) να διατάξει την ενέργεια κύριας ανάκρισης, μετά την ολοκλήρωση της οποίας εφαρμόζονται όσα προβλέπονται στο άρθρο 308 παρ. 3, **χωρίς να επιτρέπεται όμως νέα προσφυγή**». Εξάλλου, αν δεν εφαρμοζόταν η αρχή αυτή, ο στρεψόδικος κατηγορούμενος θα είχε την ευχέρεια να ασκεί συνεχώς προσφυγές προκειμένου να καθυστερεί την εξέλιξη και περάτωση της δίκης του.

Ωστόσο, ερώτημα γεννάται σχετικά με το δεδικασμένο που παράγει μία απορριπτική διάταξη επί προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, όταν υπάρχει η ευχέρεια να ακυρωθεί εν συνεχεία στο ακροατήριο με συνδυασμό των άρθρων 174

⁸⁴ Έτσι Γρηγόρης Καλφέλης, όπ.π. σελ. 126 με τις εκεί παραπομπές.

παρ. 2 και 176 παρ. 1 ΚΠοινΔ και κατ' επέκταση για το αν θα μπορούσε να ασκηθεί εκ νέου προσφυγή επί κλητηρίου θεσπίσματος που επιδίδεται στον κατηγορούμενο κατόπιν ακύρωσης του αρχικού κλητηρίου θεσπίσματος στο ακροατήριο. Εν προκειμένω, ως απάντηση, παρατίθεται ένα παράδειγμα από την πρόσφατη νομολογία, στο οποίο αποτυπώνεται και η κρατούσα άποψη. Στην υπό κρίση περίπτωση, η κατηγορούμενη παραπέμφθηκε με απευθείας κλήση στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου για να δικασθεί για τα αδικήματα της ψευδορκίας μάρτυρα κατ' εξακολούθηση και της απάτης στο δικαστήριο. Η κατηγορούμενη άσκησε προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, η οποία έγινε τυπικά δεκτή, απορρίφθηκε, ωστόσο, απορρίφθηκε για ουσιαστικούς λόγους, οπότε η προσφεύγουσα παραπέμφθηκε κανονικά στο ακροατήριο. Κατά την ορισθείσα αρχικώς δικάσιμο, η προσφεύγουσα προέβαλε στο ακροατήριο ένσταση ακυρότητας του κλητηρίου θεσπίσματος, για διαφορετικούς λόγους⁸⁵ από εκείνους που είχε προβάλει με την προσφυγή της κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ, η οποία και έγινε δεκτή. Κατόπιν τούτων, διαβιβάσθηκε η δικογραφία στην εισαγγελία πλημμελειοδικών και καταρτίσθηκε νέο, έγκυρο κλητήριο θέσπισμα, το οποίο επιδόθηκε στην κατηγορούμενη. Επί του νέου αυτού κλητηρίου θεσπίσματος, το οποίο ταυτιζόταν πλήρως με το προηγούμενο κλητήριο θέσπισμα ως προς την ταυτότητα των αντιστοιχών αξιοποιώνων διωχθεισών πράξεων, κατά τόπο, χρόνο και λοιπές ιστορικές περιστάσεις και ως προς τον νομικό χαρακτηρισμό των πράξεων αυτών, διέφερε δε μόνο ως προς τις ελλείψεις που είχαν προβληθεί στο ακροατήριο και οι οποίες είχαν συμπληρωθεί (συμπλήρωση άρθρου ΠΚ και ελλειπουσών νόμιμων σφραγίδων), η κατηγορούμενη άσκησε και πάλι προσφυγή κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ. Η προσφυγή αυτή απορρίφθηκε με το εξής σκεπτικό: Σύμφωνα με την απολύτως κρατούσα γνώμη, αφού η προσφυγή κατά κλητηρίου θεσπίσματος αποτελεί οιονεί ένδικο μέσο, εφαρμόζονται επ' αυτού οι γενικές αρχές περί ενδίκων μέσων, μεταξύ των οποίων και εκείνη κατά την οποία το ένδικο μέσο ασκείται μία μόνο φορά⁸⁶. Σε περίπτωση, λοιπόν, επιδόσεως νέου κλητηρίου θεσπίσματος αντί της κατά νόμο αναφοράς στο

⁸⁵ Οι λόγοι που προβλήθηκαν αφορούσαν σε παράλειψη αναγραφής του άρθρου 94 παρ. 1 ΠΚ στο κλητήριο θέσπισμα, στην ανυπαρξία στρογγυλής σφραγίδας της υπηρεσίας της εισαγγελίας πλημμελειοδικών, σε ουσιώδη παραπομπή στη δεύτερη σφραγίδα του δεύτερου και τελευταίου φύλλου, αναφερομένη στον χρόνο τελέσεως του αντιστοιχού αδικήματος, αν και υπήρχε η αντίστοιχη υπογραφή και σφραγίδα του συντάξαντος τούτο εισαγγελέα πλημμελειοδικών, και στη θέση της υπογραφής και σφραγίδας στο τέλος του κλητηρίου θεσπίσματος, άλλου εισαγγελέα αντί εκείνου που εξεργάσθηκε την υπόθεση και εξέδωσε τούτο.

⁸⁶ ΑΠ 763/1995, ΝοΒ 1996, 257.

προκοινοποιηθέν κλητήριο θέσπισμα, κατά του νέου τούτου κλητηρίου θεσπίσματος δεν χωρεί προσφυγή, αφού η αντίθετη λύση θα διαιώνιζε την εκκρεμότητα των ποινικών υποθέσεων. Ωστόσο, μερίδα της νομολογίας και θεωρίας δέχεται ότι στην περίπτωση επιδόσεως νέου κλητηρίου θεσπίσματος, λόγω ακυρώσεως του παλαιού, τυγχάνει επιτρεπτή νέα προσφυγή κατ' αυτού. Η τελευταία όμως αυτή άποψη ισχύει μόνον οσάκις το νέο κλητήριο θέσπισμα δεν περιέχει ταυτόσημο το περιεχόμενο της ποινικής κατηγορίας⁸⁷. Αντιθέτως, αν η δι' απευθείας κλήσεως παραπομπή είναι άκυρη κατά το άρθρο 321 παρ. 4 ΚΠοινΔ και ο κατηγορούμενος ασκήσει προσφυγή, χωρίς όμως ως λόγος αυτής να είναι η ακυρότητα αυτή αλλά το ουσιαστικό αβάσιμο της κατηγορίας, και ο εισαγγελέας εφετών απορρίψει την προσφυγή για ουσιαστικούς λόγους, πλην όμως στο ακροατήριο προταθεί η ανωτέρω τυπική ακυρότητα (έλλειψη υπογραφής και σφραγίδας), η οποία και γίνει δεκτή και ακυρωθεί το κλητήριο θέσπισμα, δεν μπορεί να ασκηθεί προσφυγή κατά του νέου κλητηρίου θεσπίσματος, διότι πρόκειται για δεύτερη⁸⁸. Τούτο, όμως, ακριβώς συνέβη και στην υπό κρίση υπόθεση, όπου η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή κατά του πρώτου κλητηρίου θεσπίσματος, η οποία όμως απορρίφθηκε ουσιαστικά, και εν συνεχεία, κατά την εκδίκαση της υποθέσεως, στράφηκε και πάλι κατά τούτου, προβάλλοντας όμως διαφορετικούς λόγους εν σχέσει προς την αρχική προσφυγή της, και δη τυπικούς (έλλειψη υπογραφής και σφραγίδας), δεκτών γενομένων των οποίων, συνετάγη το ήδη προσβαλλόμενο κλητήριο θέσπισμα, το οποίο ταυτίζεται απολύτως κατά το ουσιαστικό περιεχόμενο του με το προηγούμενο. Συνεπώς, κατά την παρατεθείσα ανωτέρω και κρατούσα νομολογία, έπρεπε να απορριφθεί τυπικά η υπό κρίση προσφυγή, διότι ακριβώς επρόκειτο για δεύτερη, όπερ και εγένετο, δηλαδή απορρίφθηκε η προσφυγή τυπικά και να επικυρώθηκε το προσβαλλόμενο κλητήριο θέσπισμα⁸⁹. Σύμφωνα, λοιπόν, με την ανωτέρω άποψη, η απορριπτική διάταξη επί της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος παράγει δεδικασμένο και κατ' εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem*, δεν επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής κατά του

⁸⁷ ΣυμβΠλημΑθ 3303/1973, ΠοινΧρ ΚΕ', 585, το οποίο σε ανάλογη περίπτωση αποφάνθηκε ότι η δεύτερη προσφυγή ήταν τυπικά παραδεκτή γιατί δεν υφίστατο απαγόρευση από τον κανόνα του *ne bis in idem*, με το σκεπτικό α) ότι με την ακύρωση του κλητηρίου θεσπίσματος και την επίδοση άλλου επιτεύχθηκε νέα εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο και ότι β) το περιεχόμενο των δύο κλητηρίων θεσπισμάτων ήταν διαφορετικό, ώστε ήταν αδύνατο να γίνει δεκτό ότι «επρόκειτο περί του αυτού κατηγορητηρίου εις δύο εκδόσεις περιέχοντος ταυτόσημον το περιεχόμενον της κατηγορίας».

⁸⁸ ΔιατΕισΕφΑθ 1013/1973, ΠοινΧρ ΚΔ', 228.

⁸⁹ ΔιατΕισΕφΑθ 505/2012, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

νέου κλητηρίου θεσπίσματος, παρά μόνο εάν το περιεχόμενό των δύο κλητηρίων θεσπισμάτων είναι διαφορετικό.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η άποψη αυτή, η οποία έχει αποτυπωθεί και παλαιότερα στη νομολογία, έχει δεχθεί κριτική με το σκεπτικό ότι δεν είναι δυνατόν μία απορριπτική διάταξη εισαγγελέα να παράγει δεδικασμένο εφόσον αφορά σε ένα κλητήριο θέσπισμα το οποίο μπορεί μετέπειτα να ακυρωθεί. Διαμορφώνει οιονεί μόνο προσωρινό δεδικασμένο, το οποίο μπορεί να ανατραπεί, αφού με την έναρξη της επ' ακροατηρίω διαδικασίας παρέχεται η δυνατότητα στο ακροατήριο να κρίνει και πάλι την εγκυρότητα του κλητηρίου θεσπίσματος. Σε συνέχεια της ως άνω άποψης, υποστηρίζεται προσθέτως, ότι για τον λόγο αυτό μπορούν να ανακληθούν οι διατάξεις αυτές από τους εισαγγελείς που τις εξέδωσαν, εάν κρίνουν ότι εμφανίστηκαν νέα πραγματικά γεγονότα ή νέα αποδεικτικά στοιχεία (βλ. υποσημείωση υπ' αριθμ. 58). Ομοίως έχει υποστηριχθεί ότι ούτε το αμετάκλητο βούλευμα του συμβουλίου εφετών που απορρίπτει την προσφυγή κατ' άρθρο 322 παρ. 3 ΚΠοινΔ, δεν παράγει δεδικασμένο⁹⁰.

4.2. Η επίδραση της προσφυγής στην αναστολή της παραγραφής των αδικημάτων

Κατά τα άρθρα 111, 112 και 113 παρ. 2 του ΠΚ, **το αξιόποιο της πράξεως εξαλείφεται με την παραγραφή** (της οποίας ο χρόνος για τα πλημμελήματα είναι πέντε (5) έτη και αρχίζει από την ημέρα που τελέστηκε η αξιόποινη πράξη) **αναστέλλεται δε για όσο χρόνο διαρκεί η κύρια διαδικασία και μέχρι να γίνει αμετάκλητη η καταδικαστική απόφαση** (όχι όμως πέρα από τρία έτη για τα πλημμελήματα). Η **κύρια διαδικασία**, όπως συνάγεται από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 307 επ., 314, 320 - 321, 339 - 340 και 343 του ΚΠοινΔ, αρχίζει είτε **με την έναρξη της προπαρασκευαστικής διαδικασίας, δηλαδή με την επίδοση στον κατηγορούμενο της κλήσεως ή του κλητηρίου θεσπίσματος**⁹¹, με τα οποία καλείται στο ακροατήριο είτε με την εμφάνιση του κατηγορουμένου στο

⁹⁰ Γρηγόρης Καλφάλης, όπ.π., σελ. 133, 137.

⁹¹ Κατά την άποψη του Γρηγορίου Καλφάλη δεν θα έπρεπε να εξισώνεται η επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος με την έναρξη της επ' ακροατηρίω διαδικασίας, αλλά στην περίπτωση άσκησης της προσφυγής κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ η αναστολή της παραγραφής θα πρέπει να αρχίζει με την επίδοση της απορριπτικής διάταξης του εισαγγελέα εφετών ή την επίδοση του αντίστοιχου βουλεύματος του συμβουλίου εφετών και με την επίδοση της κλήσης προς εμφάνιση, όταν εκδίδεται κατ' άρθρο 322 παρ. 2 παραπεμπτικό βούλευμα του συμβουλίου των πλημμελειοδικών, Γρηγόρης Καλφάλης, όπ.π., σελ. 164.

ακροατήριο και την μη εναντίωσή του στη συζήτηση της υπόθεσης. Τέλος, κατά το άρθρο 174 παρ. 1 του ΚΠοινΔ, η ακυρότητα της κλήσεως στο ακροατήριο ή του κλητηρίου θεσπίσματος του κατηγορουμένου καθώς και η ακυρότητα της επίδοσης ή της κοινοποίησης αυτών στον κατηγορούμενο καλύπτεται, αν αυτός που κλητεύθηκε στη δίκη εμφανιστεί και δεν προβάλλει αντιρρήσεις για την πρόοδό της. Από την τελευταία αυτή διάταξη προκύπτει ότι σε περίπτωση άκυρης επίδοσης της κλήσεως ή του κλητηρίου θεσπίσματος αρχίζει η κύρια διαδικασία και ως εκ τούτου αναστέλλεται η παραγραφή από την ημέρα της επιδόσεως, εφόσον όμως ο κατηγορούμενος εμφανισθεί στο ακροατήριο και δεν προτείνει κατά την έναρξη της πρωτοβαθμίου δίκης την ακυρότητα αυτής, εναντιούμενος στην πρόοδο της δίκης, οπότε καλύπτεται η ακυρότητα, η επίδοση θεωρείται έγκυρη και από αυτήν αρχίζει η κύρια διαδικασία. Αν ο κατηγορούμενος δεν εμφανισθεί κατά την πρωτοβάθμια δίκη και δικασθεί ερήμην, τότε η ως άνω ακυρότητα της επίδοσης της κλήσεως ή του κλητηρίου θεσπίσματος, ως διαδικαστικής πράξης, επιδρά κατ' ανάγκη στο κύρος της διαδικασίας στο ακροατήριο και στην καταδικαστική απόφαση που θα εκδοθεί, δεν καλύπτεται και μπορεί να προταθεί στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο με λόγο έφεσης, κατά της εκκλητής απόφασης. Αν δεν προταθεί η ακυρότητα αυτή με λόγο έφεσης καλύπτεται με επακόλουθο η επίδοση της κλήσης ή του κλητηρίου θεσπίσματος να θεωρείται έγκυρη και να αρχίζει από τότε η κύρια διαδικασία, με περαιτέρω συνέπεια την αναστολή της προθεσμίας παραγραφής για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η κύρια διαδικασία και έως ότου γίνει αμετάκλητη η καταδικαστική απόφαση (όχι όμως πέραν των τριών ετών για τα πλημμελήματα)⁹².

Με δεδομένο, συνεπώς, ότι η επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος αποτελεί τρόπο έναρξης της κύριας διαδικασίας και κατ' επέκταση της αναστολής της προθεσμίας παραγραφής του αδικήματος, γεννάται το ερώτημα πώς επιδρά η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ στην αναστολή της παραγραφής, όταν αυτή γίνει δεκτή, αφού **σε περίπτωση απόρριψής της, διατηρούνται οι συνέπειες της επίδοσης του κλητηρίου θεσπίσματος**. Σε περίπτωση, λοιπόν, που η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος γίνει δεκτή, η υπόθεση επανέρχεται στην προδικασία και έτσι ανατρέπονται όλα τα αποτελέσματα της επίδοσης του κλητηρίου θεσπίσματος (άρα και η αναστολή της προθεσμίας της παραγραφής), έτσι ώστε μόνο από την εκ νέου κλήτευση του

⁹² ΑΠ 1714/2009, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

κατηγορουμένου κατ' άρθρο 320 ΚΠοινΔ αρχίζει ξανά η κύρια διαδικασία και επέρχεται η αναστολή του χρόνου της παραγραφής. **Η ως άνω ανατροπή των συνεπειών της επίδοσης του κλητηρίου θεσπίσματος δεν επέρχεται, ωστόσο, στην περίπτωση κατά την οποία ο εισαγγελέας εφετών διατάζει προανάκριση ή συμπλήρωση της προανάκρισης που προηγήθηκε, αφού εξακολουθεί μετά την ολοκλήρωσή της να διατηρεί το δικαίωμα απόρριψης της προσφυγής και συνεπώς η απευθείας παραπομπή, η κλήτευση και η γνωστοποίηση μένουν κατ' αρχήν ζωντανές⁹³. Όταν, όμως, διατάσσει την υποβολή της υπόθεσης στο συμβούλιο, το τελευταίο κρίνει επί της ουσίας της υποθέσεως, η οποία επανέρχεται έτσι στο στάδιο της προδικασίας, αφού ακόμη και αν εκδοθεί παραπεμπτικό βούλευμα, αυτό δεν επικυρώνει την αρχική παραπομπή με απευθείας κλήση, η οποία έχει ήδη ανατραπεί με τη διάταξη του εισαγγελέα εφετών επί της προσφυγής⁹⁴. Ομοίως, ανατροπή της απευθείας παραπομπής και επάνοδο στην προδικασία έχουμε και στην περίπτωση που ο εισαγγελέας εφετών διατάσσει κύρια ανάκριση ή συμπλήρωση της κύριας ανάκρισης καθόσον και στις περιπτώσεις αυτές, η υπόθεση θα εισαχθεί και πάλι στο συμβούλιο. Όπου, λοιπόν, σύμφωνα με τα ανωτέρω, μετά την αποδοχή της προσφυγής υπάρχει επάνοδος στο στάδιο της προδικασίας, εξακολουθεί να τρέχει προς την συμπλήρωσή της η προθεσμία παραγραφής, η οποία θα ανασταλεί μόνο από την κλήτευση του κατηγορουμένου μετά το παραπεμπτικό βούλευμα που ενδεχομένως θα εκδοθεί⁹⁵.**

⁹³ Έτσι Λάμπρος Μαργαρίτης, *όπ.π.*, σελ. 1426, Νικόλαος Ανδρουλάκης, *όπ.π.*, σελ. 413, ΟΛΑΠ 1345/1988 «Μόνο στην περίπτωση που έχει διαταχθεί, αρχικώς ή συνεπεία της προσφυγής, προανάκριση ή συμπλήρωση αυτής, διατηρεί ο εισαγγελέας εφετών το δικαίωμα της απορρίψεως της προσφυγής εκ των υστέρων, αν θεωρήσει συμπληρωθείσες τις ενδείξεις, ενώ, αντιθέτως, δέχεται την προσφυγή, όταν διατάσσει την υποβολή της υποθέσεως στο συμβούλιο, κατά το άρθρο 245 παρ. 2 ΚΠοινΔ», ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁹⁴ «Το συμβούλιο, στις ανωτέρω περιπτώσεις, κρίνει επί της «υποθέσεως» (δηλαδή της κατηγορίας), επανερχομένης στο στάδιο της προδικασίας, και όχι επί της προσφυγής, δεν επικυρώνει δε με το τυχόν παραπεμπτικό βούλευμα του την αρχική παραπομπή δι' απευθείας κλήσεως, που έχει ήδη ανατραπεί με τη διάταξη του εισαγγελέα επί της προσφυγής. Συνεπώς, μόνο από της κλητεύσεως του κατηγορουμένου, μετά το παραπεμπτικό βούλευμα, κατά τους όρους του άρθρου 320 ΚΠοινΔ, επέρχεται η αναστολή της παραγραφής, κατά το άρθρ. 113 παρ. 1 ΠΚ», ΟΛΑΠ 1345/1988, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, «Γίνεται δεκτό ότι η διαδρομή της παραγραφής του αδικήματος δεν αναστέλλεται, κατ' άρθρο 113 παρ. 2 ΠΚ, στην περίπτωση κατά την οποία κατά της απευθείας εισαγωγής των κατηγορουμένων σε δίκη, ασκήθηκε προσφυγή, κατ' άρθρο 322 ΚΠοινΔ, και εγένετο αυτή δεκτή εκ μέρους του εισαγγελέως εφετών και εισήχθη η υπόθεση στο δικαστικό συμβούλιο, ασχέτως της εκ μέρους του τελευταίου εκδόσεως απαλλακτικού ή παραπεμπτικού βουλεύματος, διότι η αρχική παραπομπή δι' απευθείας κλήσεως των κατηγορουμένων ανατρέπεται και ακυρούται με την θετική διάταξη του εισαγγελέως εφετών επί της προσφυγής», ΑΠ 13/2005, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁹⁵ Νικόλαος Ανδρουλάκης, *όπ.π.*, σελ. 413.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ολοκληρώνοντας την παρούσα εργασία, καθίσταται σαφές ότι η καθιέρωση της προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος αποτελεί ένα θεμελιώδες δικαίωμα του κατηγορουμένου, μετά την ολοκλήρωση της προδικασίας και προτού υποστεί τη βάσανο του ποινικού ακροατηρίου. Καθίσταται δε ακόμη σημαντικότερο, καθώς αποτελεί το μοναδικό μέσο προστασίας του από μία ενδεχομένως επιπόλαιη παραπομπή στο ακροατήριο που θα έχει ως αποτέλεσμα την άσκοπη ταλαιπωρία του, φαινόμενο που στις μέρες που διανύουμε δεν είναι απίθανο αν αναλογιστεί κανείς τον φόρτο των υποθέσεων, ιδίως στις μεγάλες εισαγγελίες, και την έλλειψη του αναγκαίου χρόνου για την επαρκή μελέτη των δικογραφιών από τους αρμόδιους λειτουργούς. Με την παρούσα ανάλυση, επιχειρήθηκε μία σφαιρική παρουσίαση της του άρθρου 322 ΚΠοινΔ και των τυχόν ζητημάτων που εγείρονται γύρω από αυτό. Είναι φανερό ότι η διάταξη παρουσιάζει νομικοτεχνικές ατέλειες ενώ δικονομικά ζητήματα ανακύπτουν και εξαιτίας του γεγονότος ότι το δικαίωμα της προσφυγής ασκείται μετά την ολοκλήρωση της προδικασίας. Συνεπώς, υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης της διάταξης από τον νομοθέτη και επιπλέον ευκαταίω θα ήταν να διευρυνθεί και το πεδίο εφαρμογής της. Και αυτό διότι, σε μία ευνομούμενη πολιτεία δεν μπορεί να θυσιάζονται τα δικαιώματα του κατηγορουμένου στον βωμό της ταχείας περάτωσης της δίκης.

ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ Ιωάννης, *Η δυνατότητα απευθείας παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο κατά τον Ν. 3074/2002 υπό το πρίσμα της συστηματικής ερμηνείας*, ΠoinΧρ 2009.111
- ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ Νικόλαος, *Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης*, 4η έκδοση, Εκδόσεις Δίκαιο και Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2012
- ΖΗΣΙΑΔΗΣ Ιωάννης, *Ποινική Δικονομία*, τ. Α', Β', Γ', Εκδόσεις Αφοί Π. Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 1976
- ΚΑΛΦΕΛΗΣ Γρηγόρης, *Η προσφυγή κατά της απευθείας κλήσεως*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1990
- ΚΑΡΡΑΣ Αργύριος, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Συστηματική Ερμηνεία και Μεθολογική κατ' άρθρο Ανάπτυξη*, 3η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016
- ΚΑΡΡΑΣ Αργύριος, *Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο*, 4^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011
- ΚΟΝΤΑΞΗΣ Αθανάσιος, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας*, εκδόσεις Α. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή, τ. Β', 2006
- ΚΤΙΣΤΑΚΗΣ Γιώργος, *Η προσφυγή του άρθρου 322 ΚΠoinΔ*, Ποινική Δικαιοσύνη 2007.1192
- ΛΙΟΥΡΔΗ Αγλαΐα, *Κλητήριο θέσπισμα και προσφυγή κατ' αυτού (άρθρα 321, 322 ΚΠoinΔ)*, Ποινικά Χρονικά ΝΣΤ' .859
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λάμπρος, *Κλητήριο θέσπισμα: Τρόπος προβολής της ακυρότητάς του και απόδειξη αυτής (άρθρο 321 ΚΠoinΔ)*, Ποινική Δικαιοσύνη 2007.741
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λάμπρος, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο*, τ. Ι, ΙΙ, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2012
- ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Λάμπρος - ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ Αθανάσιος, *Το κλητήριο θέσπισμα*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1996
- ΜΠΑΚΑΣ Κωνσταντίνος, *Εφαρμογή της Ποινικής Δικονομίας*, εκδόσεις Α. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή, 1987
- ΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Άγγελος, *Ερμηνεία Κώδικα Ποινικής Δικονομίας κατ' άρθρον*, τ. Α', Β', Γ', Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 1957

- ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ Πόπη, *Διαγράμματα Ποινικής Δικονομίας, Η ποινική δικονομία σε πίνακες*, 4^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016
- ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ Πόπη, *Η περάτωση της προανάκρισης (άρθρο 245 ΚΠοινΔ) - μέρος Α΄*, Ποινική Δικαιοσύνη 2006.1009
- ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ Πόπη, *Πρακτική Εφαρμογή Ποινικού Δικαίου, Η προπαρασκευαστική διαδικασία (άρθρα 322, 324 ΚΠοινΔ) - μέρος Γ΄*, Ποινική Δικαιοσύνη 2008.1482
- ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ Πόπη, *Η περάτωση της προανάκρισης για τα πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας*, Ποινική Δικαιοσύνη 2006.1287
- ΣΤΑΪΚΟΣ Αντώνιος, *Επίτομος Ερμηνεία Ελληνικής Ποινικής Δικονομίας*, Τόμος Β΄, Εκδόσεις Παπαδογιάννης, Αθήνα, 1952
- ΤΣΙΡΙΔΗΣ Πολυχρόνης, *Διαδικαστικά ζητήματα ακυροτήτων στην προδικασία - Προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος*, Ποινικός Λόγος 2002.1255
- ΦΡΑΓΚΟΣ Κωνσταντίνος, *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία και πρόσφατη νομολογία Αρείου Πάγου κατ' άρθρο*, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2011
- ΧΑΤΖΑΚΟΣ Ιωάννης, *Η περάτωση της τακτικής προανακρίσεως κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας*, Εκδόσεις Αφοί Π. Σάκκουλα, 1986

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΟΛΑΠ 9/2001, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΟΛΑΠ 1345/1988, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΟΛΑΠ 234/1962, ΠοινΧρ ΙΒ΄, 546
ΑΠ 405/2014, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΑΠ 1714/2009, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΑΠ 13/2005, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΑΠ 1896/2004, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΑΠ 1504/2003, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΑΠ 1227/2001, ΠοινΧρ ΝΒ΄, 427
ΑΠ 753/2000, ΠοινΔικ 2000, 943
ΑΠ 1620/2000, ΠοινΔικ 2001, 337
ΑΠ 1039/2000, ΠοινΔικ 2001, 1288
ΑΠ 214/2000, ΠοινΧρ Ν΄, 542

ΑΠ 1700/1998, ΠοινΔικ 1998, 521
ΑΠ 511/1997 ΠοινΧρ ΜΗ', 118
ΑΠ 9/1996, ΠοινΧρ ΜΣΤ', 1293
ΑΠ 266/1996 ΠοινΧρ ΜΣΓ', 1641
ΑΠ 763/1995, ΝοΒ 1996, 25
ΑΠ 1609/1995 ΠοινΧρ ΜΣΓ', 1025
ΑΠ 1211/1994, ΠοινΧρ ΜΔ', 988
ΑΠ 612/1992, Υπερ, 1992, 1138
ΑΠ 122/1984, ΠοινΧρ ΛΔ', 724
ΑΠ 811/1973, ΠοινΧρ ΚΔ', 24
ΠλημΧαλκ 15/1993, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΕφΘεσσαλ 393/1993, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΕφΑθ 2524/1990, ΠοινΧρ ΜΑ', 91
ΑΠ (σε συμβούλιο) 1006/2001, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΣυμβΕφΘεσ 725/1990, Υπερ 1996, 72
ΣυμβΠλημΠατρ 435/2010, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΣυμβΠλημΑθ 3303/1973, ΠοινΧρ ΚΕ', 585
ΣυμβΕφΘρ 190/1999, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΑθ 79/2016, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΔυτΣτερΕλλ 2/2014, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΠατρ 6/2014, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΑθ 298/2014, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΔυτΣτερΕλλ 2/2014, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΑθ 19/2013, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΘεσ 29/2013, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΑθ 101/2013, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΠειρ 64/2012, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΑθ 505/2012, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΑθ 654/2011, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΑθ 654/2011, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΠειρ 110/2009, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΚερκ 6/2009, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΛαμ 24/2009, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΚερκ 25/2009, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ

ΔιατΕισΕφΚερκ 28/2009, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΛαρ 97/2007, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΑθ 78/2006, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΘεσ 97/2005, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΘεσ 30/2004, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΠειρ 31/2002, ΠοινΧρ ΝΒ΄, 560
ΔιατΕισΕφΛαρ 44/2001, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΠειρ 25/2000, Υπερ 2000, 1280
ΔιατΕισΕφΠειρ 15/2000, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΘεσ 174/1998, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΠειρ 7/1997, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΠατρών 17/1993, Υπερ 1994, 644
ΔιατΕφΘεσ 49/1991, Υπερ 1992, 155
ΔιατΕισΕφΠατρών 60/1991, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
ΔιατΕισΕφΑθ 533/1990, ΠοινΧρ Μ΄, 906
ΔιατΕισΕφΑιγαίου 1494/1990, Υπερ 1992, 681
ΔιατΕισΕφΑθ 533/1990, ΠοινΧρ Μ΄, 906
ΔιατΕισΕφΘεσ 116/1986, Αρμ 1987, 666,
ΔιατΕισΕφΛαρ 19/1980, ΠοινΧρ Λ΄, 791
ΔιατΕισΕφΝαυπλίου 16/1975, ΠοινΧρ ΚΕ΄, 595
ΔιατΕισΕφΚρήτης 13/1973, ΠοινΧρ ΚΓ΄, 588
ΔιατΕισΕφΑθ 1013/1973, ΠοινΧρ ΚΔ΄, 228